

Boskerpolder

Inventarisatie beschermde flora en fauna 2008

F.M. van Groen
J.J. Spaargaren

2008

Opdrachtgever
Gemeente Zijpe

Van der Goes en Groot
Ecologisch Onderzoeks- en Adviesbureau

G&G-rapport 2008-16

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Bovendijk 35-G
2295 RV Kwintsheul

Hazenkoog 35A
1822 BS Alkmaar

www.vandergoesengroot.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding tot het onderzoek.....	5
1.2	Doel van het onderzoek.....	5
1.3	Ligging van het onderzoeksgebied	5
2	Beschermingskader.....	7
2.1	De Conventie van Bern	7
2.2	Habitatrichtlijn	7
2.3	Vogelrichtlijn	7
2.4	Natuurbeschermingswet 1998	8
2.5	Flora- en faunawet.....	8
2.5.1	Zorgplicht.....	8
2.5.2	Verbodsbepalingen	8
2.5.3	Vrijstellingen.....	8
2.5.4	Ontheffingsmogelijkheid	9
2.6	Rode lijsten.....	9
3	Methode	10
3.1	Flora.....	10
3.2	Vissen.....	10
3.3	Amfibieën	10
3.4	Broedvogels	10
3.5	Zoogdieren	11
3.5.1	Vleermuizen	11
3.5.2	Kleine zoogdieren	11
3.5.3	Overige zoogdieren	11
4	Flora en vegetatie.....	12
5	Vissen	13
6	Amfibieën.....	14
7	Broedvogels.....	15
7.1	Vogels van de Rode Lijst.....	15
7.2	Jaarrond beschermde vogels	16
7.3	Niet-broedvogels	17
8	Zoogdieren	18
8.1	Vleermuizen	18
8.2	Kleine zoogdieren	18
8.3	Overige zoogdieren.....	19
9	Conclusie en aanbevelingen	20
9.1	Procedure	20
10	Literatuur	22
Bijlage 1.	Vallocaties.....	24
Bijlage 2.	Verspreidingskaart beschermde flora	25
Bijlage 3.	Verspreidingskaart beschermde vissen	26
Bijlage 4.	Verspreidingskaarten broedvogels.....	27
Bijlage 5.	Verspreidingskaarten vleermuizen	37

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

De gemeente Zijpe heeft aan Ecologisch Onderzoeks- en Adviesbureau Van der Goes en Groot opdracht verleend tot een flora- en faunaonderzoek ten behoeve van het bestemmingsplan Boskerpolder.

Bij het opstellen van een bestemmingsplan, waarbij natuurwaarden in het geding (kunnen) zijn, moet op grond van een onderzoek worden vastgesteld of een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is vereist. Dit vraagt aan het bevoegd gezag drie handelingen:

- ♣ Het (laten) verrichten van een onderzoek naar natuurwaarden;
- ♣ Het geven van een oordeel over de noodzaak van een ontheffing ex. Art. 75 Ffw;
- ♣ Het geven van een oordeel over de verwachting of een dergelijke ontheffing kan worden verleend.

1.2 Doel van het onderzoek

Doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in het voorkomen en de verspreiding van beschermde planten- en diersoorten binnen het onderzoeksgebied.

1.3 Ligging van het onderzoeksgebied

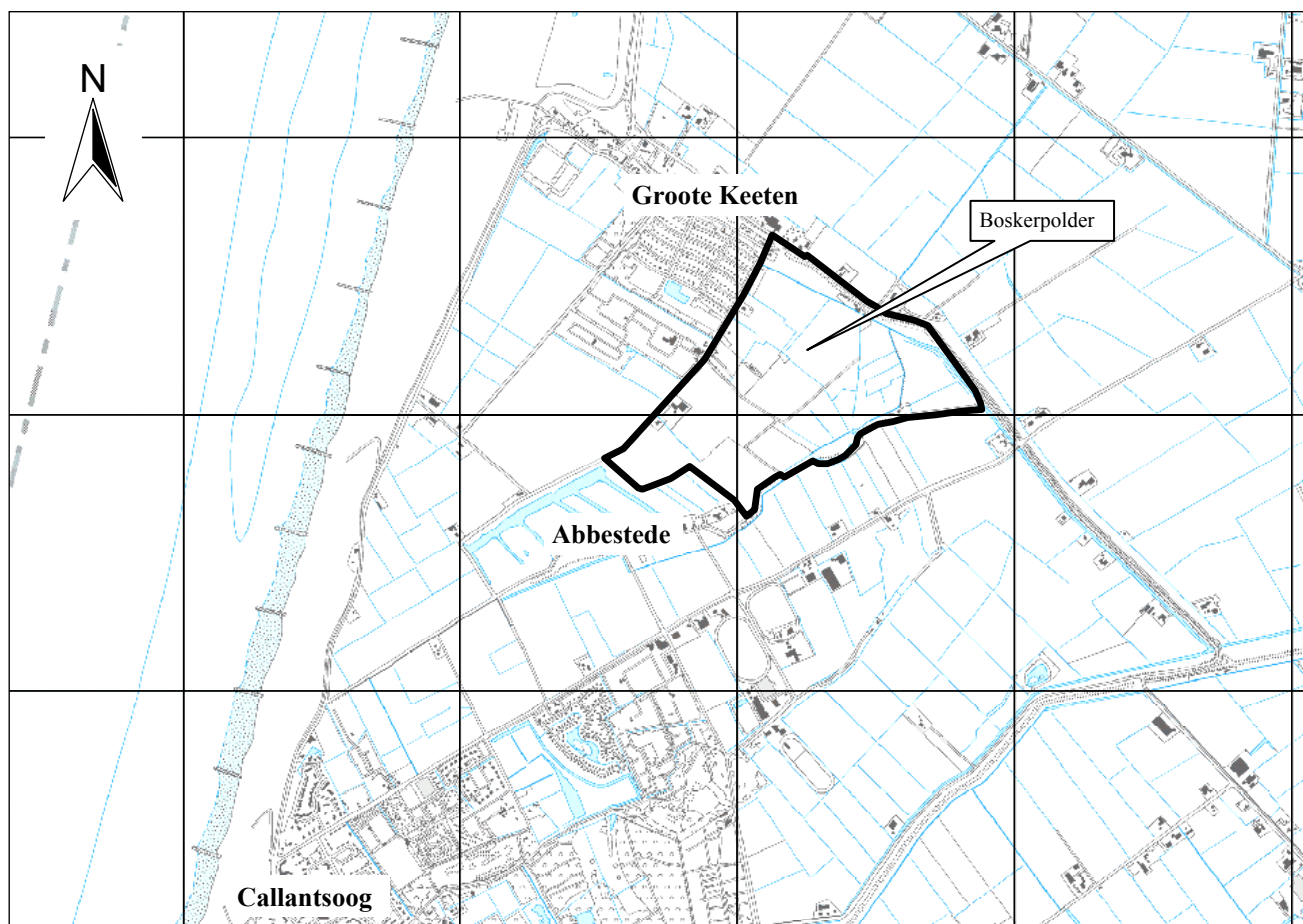
In Figuur 1 is de ligging van het onderzoeksgebied aangegeven. Het gebied is 61 ha groot.

De Boskerpolder ligt tegen de binnenduinrand tussen het dorp Groote Keeten en het buurtschap Abbestede. De bodem bestaat uit zeeklei met plaatselijk enkele zandige terreindelen die lokaal begroeid zijn.

De bebouwing is voornamelijk geconcentreerd langs de noordwestkant van het gebied, waar zich ook een verblijfsrecreatieterrein bevindt.

In het oostelijke deel van de polder is een elektrisch gemaal dat voor permanente bemaling van het gebied zorg draagt. Het water wordt uitgeslagen naar de Uitlandsche polder.

Het grootste deel van de polder is in gebruik als akkerbouwgebied. Enkele graslandpercelen die in het voorjaar van 2008 aanwezig waren werden midden in

Figuur 1. Ligging van het onderzoeksgebied Boskerpolder.

het broedseizoen doodgespoten, omgeploegd en vervolgens tot aardappelvelden omgevormd. Vooral in het oosten van het gebied waren enkele percelen permanent als grasland in gebruik.

2 Beschermingskader

In dit hoofdstuk wordt een algemeen beeld geschetst van het beschermingskader voor flora en fauna. Bij de conclusies zal nader worden ingegaan op de voor dit onderzoek relevante onderdelen.

2.1 De Conventie van Bern

De Conventie van Bern, die tot stand is gekomen binnen de Raad van Europa, is op 1 juni 1982 in werking getreden. De Europese Gemeenschap als zodanig is bij deze Conventie verdragspartij, waardoor de Conventie rechtskracht heeft voor zowel de Europese instellingen als voor de Lidstaten van de Europese Unie. Dat betekent dat de bepalingen van deze Conventie moeten worden omgezet in het recht van de Europese Unie en in het nationale recht van de EU landen. Nederland heeft het verdrag geratificeerd op 28 oktober 1980.

In Bijlage II en Bijlage III van het verdrag van Bern staan de soorten die op grond van de Conventie bescherming moeten genieten. Voor de soorten van Bijlage III geldt niet dat de verdragspartijen wettelijke en bestuursrechtelijke maatregelen moeten treffen om de bescherming van het leefgebied van deze soorten te garanderen. Deze verplichting geldt wel voor de soorten van Bijlage II. Voor die van Bijlage III beperkt de Conventie zich tot het opleggen van de verplichting om wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen te nemen die noodzakelijk zijn voor de bescherming van deze soorten. Voor soorten van Bijlage II gaat de bescherming veel verder omdat in art. 6 van de Conventie een aantal stringente verbodsbepalingen is genoemd die de verdragspartijen in hun nationale rechtsregels moeten omzetten. Voor de soorten van Bijlage III gelden deze verbodsbepalingen niet.

2.2 Habitatrichtlijn

De Habitatrichtlijn¹ wordt algemeen beschouwd als de richtlijn waarin de bepalingen van de Conventie van Bern in het Europees Gemeenschapsrecht zijn omgezet. De bepalingen van de Habitatrichtlijn zelf dienen door de landen van de EU in hun eigen nationale rechtsregels te worden geïmplementeerd. In Nederland is dat gedaan in de Natuurbeschermingswet 1998, die op 1 oktober 2005 van kracht is geworden.

Het doel van de Habitatrichtlijn is gericht op de realisering van een coherent Europees ecologisch netwerk, Natura 2000 genaamd. Hiervoor dienen de EU-landen in overleg met de Europese Commissie speciale beschermingszones aan te wijzen. Als speciale beschermingszone worden aangewezen de natuurlijke

habitats van Bijlage I van de Habitatrichtlijn en de leefgebieden van de soorten die zijn genoemd in Bijlage II.

Op 19 mei 2003 heeft Nederland 141 gebieden aangemeld en op 7 december 2004 heeft de Europese Commissie alle door de lidstaten aangemelde gebieden op de communautaire lijst voor de Atlantische biogeografische regio geplaatst². Daarmee zijn deze gebieden beschermd volgens de regels uit artikel 6 van de Habitatrichtlijn, met uitzondering van lid 1, dat pas na aanwijzing van kracht is. In november 2006 is voor de Nederlandse gebieden de aanwijzingsprocedure gestart.

De aanwijzing van gebieden als speciale beschermingszone heeft een aantal gevolgen. Zo dienen de EU-landen maatregelen te treffen zodat de natuurlijke habitats en de habitats van de soorten zich verder kunnen ontwikkelen. Binnen de aangewezen gebieden kunnen plannen of projecten die een aantasting of een verstoring teweeg kunnen brengen alleen worden toegestaan indien ze een dwingende reden van groot openbaar belang vertegenwoordigen en indien is aangetoond dat er voor het plan of project in kwestie geen alternatief is. Bovendien moeten als vergoeding voor de natuurwaarden die worden aangetast compenserende maatregelen worden getroffen om de samenhang van het Natura-2000-netwerk te waarborgen.

De Habitatrichtlijn heeft ook een Bijlage IV. In deze Bijlage zijn soorten opgenomen waarvoor geen verplichting geldt om hun leefgebied als speciale beschermingszone aan te wijzen, maar die wel op een andere wijze bescherming behoeven. Zo dienen de EU-landen voor deze soorten onder meer een verbod in te stellen op de beschadiging of de vernieling van hun voortplanting- en rustplaatsen en moet een verbod gelden op het vangen en doden van deze dieren.

Bijlage V gaat over soorten waarvan de onttrekking aan de natuur en de exploitatie aan beheersmaatregelen kunnen worden onderworpen.

2.3 Vogelrichtlijn

De Vogelrichtlijn³ verplicht de lidstaten van de Europese Unie de instandhouding te garanderen van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de lidstaten waarop het Europese verdrag van toepassing is. Artikel 4 van de Vogelrichtlijn bevat de verplichting tot het aanwijzen van zogenaamde “speciale beschermingszones” (SBZ’s). Deze worden Vogelrichtlijngebieden genoemd. In Nederland zijn dat er momenteel 77. Ook de bepalingen van de Vogelrichtlijn zijn geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998.

¹ nr. 92/43/EEG; PbEG 1992, L 206

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2004–2005, 29 800 XIV, nr. 63

³ nr. 79/409/EEG; PbEG 1979, L 103/1

De Vogelrichtlijn kent een aantal bijlagen waarin vogelsoorten worden genoemd waarvoor in het kader van de richtlijn speciale maatregelen worden getroffen:

- ♣ Bijlage 1 – Vogelsoorten waarvoor in de leefgebieden speciale beschermingsmaatregelen worden getroffen, opdat deze soorten daar waar zij nu voorkomen, kunnen voortbestaan en zich kunnen voortplanten.
- ♣ Bijlagen 2 en 3 behandelen de vogelsoorten, welke onder voorwaarden door jacht, het gevangen nemen of anderszins aan de populatie onttrokken mogen worden.

2.4 Natuurbeschermingswet 1998

In deze wet is de bescherming van gebieden geregeld en hierin zijn sinds 1 oktober 2005 ook de bepalingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn geïmplementeerd. De Natuurbeschermingswet kent drie typen gebieden, waarvan het eerste het meest voorkomt:

- ♣ Natura 2000-gebieden (opnieuw begrensde samenstelling van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden).
- ♣ Beschermde natuurmonumenten.
- ♣ Gebieden die de Minister van LNV aanwijst ter uitvoering van verdragen of andere internationale verplichtingen (met uitzondering van verplichtingen op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn), zoals Wetlands.

Het aanwijzingsbesluit is voor Natura 2000-gebieden van groot belang, omdat het onder meer het referentiekader biedt voor het beheerplan, de beoordeling van projecten en activiteiten en de vergunningverlening; dit referentiekader wordt gevormd door de instandhoudingsdoelstellingen en de begrenzing van het gebied (in de vorm van een kaart met een toelichting).

De instandhoudingsdoelstellingen zoals bedoeld in artikelen 19d en 19f van de Natuurbeschermingswet 1998 beschrijven de doelen voor de instandhouding van leefgebieden, natuurlijke habitats en populaties in het wild levende plant- en diersoorten, zoals vereist door de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Deze natuurwaarden moeten in een gunstige staat van instandhouding gebracht of gehouden worden.

2.5 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet wordt gezien als het nationale wettelijke kader dat de bepalingen van de Habitatrichtlijn en de Conventie van Bern in nationaal recht heeft omgezet.

De Flora- en faunawet bepaalt dat de Minister van LNV een in Nederland in het wild voorkomende planten- of diersoort bij algemene maatregelen van

bestuur kan aanwijzen als beschermde soort. Hier is met drie publicaties invulling aan gegeven⁴.

2.5.1 Zorgplicht

Een belangrijke bepaling is de zorgplicht in artikel 2, dat stelt “dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora en fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.”

2.5.2 Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet bepaalt dat het verboden is planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (art. 8).

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen, dan wel opzettelijk te verontrusten (artt. 9 en 10).

Verder is het verboden van beschermde diersoorten nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen of te verstoren (art. 11) en iets dergelijks geldt voor eieren (art. 12).

Vogelnesten die buiten het broedseizoen in gebruik zijn vallen onder de definitie van vaste rust- of verblijfplaatsen en zijn daarom jaar rond beschermd.

2.5.3 Vrijstellingen

Bij Algemene Maatregel van Bestuur is de Mol vrijgesteld van de verboden van de artikelen 9 t/m 11 en daarnaast zijn Bosmuis, Veldmuis en Huisspitsmuis vrijgesteld in of op gebouwen of daarbij behorende erven⁵.

In een ministeriële regeling zijn vervolgens nog andere algemene soorten aangewezen die alleen vrij-

⁴ Besluit aanwijzing diersoorten Flora- en faunawet, Staatsblad 2000, nr. 523; Bekendmaking lijsten beschermde inheemse diersoorten, Staatscourant 13 november 2001, nr. 220; Regeling aanwijzing beschermde diersoorten Flora- en faunawet, Staatscourant 13 maart 2002, nr. 51

⁵ Besluit vrijstelling beschermde diersoorten, Staatsblad 2000, 525, art. 16e

gesteld zijn van de verboden van de artikelen 8 t/m 12, indien het gaat om werkzaamheden in het kader van natuurbeheer, van bestendig beheer of onderhoud, van bestendig gebruik of van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting⁶. Voor deze soorten hoeft dan geen ontheffing te worden aangevraagd, maar de zorgplicht blijft onverminderd gelden. Dit wordt het “lichtste beschermingsregime” genoemd, geldend voor de z.g. “**tabel 1**”-soorten (zo genoemd naar de toelichting bij de bovengenoemde Regeling en ook gehanteerd in de LNV-brochure “Buiten aan het werk?”). Broedvogels vallen hier niet onder.

2.5.4 Ontheffingsmogelijkheid

De realisatie van activiteiten, zoals het aanleggen van woningbouw- of bedrijventerreinen, heeft veelal beschadiging of de vernieling tot gevolg van de voortplanting- en rustplaatsen van de in het gebied voorkomende beschermde soorten. In bepaalde gevallen moet dan ontheffing volgens artikel 75 van de Flora- en faunawet⁷ aangevraagd worden.

Als er andere beschermde soorten voorkomen dan de soorten die zijn vrijgesteld van de verboden, kan de voorgenomen (bouw)activiteit alleen worden gerealiseerd als een ontheffing is verleend. De vraag of de ontheffing kan worden verleend zal worden beoordeeld door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, op basis van de twee andere beschermingsregimes⁸:

- ♣ Zwaar beschermingsregime, geldend voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn en voor apart aangewezen soorten in een vernieuwde “bijlage 1” van het Besluit vrijstellingen beschermde dier- en plantensoorten. Zij vormen samen de “**tabel 3**”-soorten. Ook vogels vallen hieronder.
- ♣ Minder zwaar beschermingsregime, geldend voor de overige beschermde soorten (“**tabel 2**”), maar niet de eerdergenoemde algemene soorten (“**tabel 1**”). Indien men in het bezit is van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode hoeft voor deze tabel 2-soorten en ook voor vogels geen ontheffing aangevraagd te worden.

2.6 Rode lijsten

De Conventie van Bern, de Habitatrichtlijn en de Flora- en faunawet zijn juridische teksten met verbindende kracht. Dit geldt niet voor de Rode lijsten. De Rode

lijsten hebben vooral een signaalfunctie en zijn op de eerste plaats bedoeld als een instrument om de aandacht in beleid en beheer te richten op bedreigde en kwetsbare soorten binnen een bepaalde plant- of diergroep. Een soort kan aan het feit dat hij op de Rode lijst voorkomt geen rechten ontleen want de Rode lijst heeft uitsluitend een beleidsmatig karakter. De betekenis van de Rode lijsten ligt in het feit dat van provinciale overheden en gemeenten mag worden verwacht dat zij bij hun beleid rekening houden met de soorten die op een Rode lijst staan. In die zin zijn de Rode lijsten voor de lagere overheden en terrein-beherende instanties een indicator voor de betekenis van deze terreinen. Daarnaast zijn ze een richtsnoer voor inrichting en beheer. In 2004 zijn de Rode lijsten in gewijzigde vorm opnieuw vastgesteld⁹.

⁶ Wijziging Regeling vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet, Staatscourant 2 februari 2005, nr. 23

⁷ Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, Staatsblad 2000, 525

⁸ wijziging in Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten in Staatsblad 2004, 501, vnl. artt. 16b en 16c

⁹ Staatscourant 11 november 2004, nr. 218: 21

3 Methode

3.1 Flora

Het doel van de inventarisatie was inzicht te krijgen in de aanwezigheid van beschermde soorten (namen volgens VAN DER MEIJDEN, 2005). De inventarisatie heeft plaatsgevonden op 14 juli 2008. Voor de abundantie is de classificatie uit Tabel 1 aangehouden.

Tabel 1.
Abundantieclassen voor florakartering.

Abundantieklasse	Aantal exemplaren
1	1-5
2	6-25
3	26-50
4	51-500
5	501-5000

3.2 Vissen

Het doel van de visseninventarisatie was inzicht te krijgen in de aanwezigheid van beschermde soorten. Daarom kon het onderzoek minder uitgebreid zijn dan de landelijk gebruikelijke methodiek zoals samengevat in CUR (1999). Hierbij wordt uitgegaan van een veel ruimere onderzoeksdoelstelling, waarbij zowel de soortensamenstelling als de leeftijds categorieën, inclusief de ontwikkeling gedurende het jaar worden bepaald.

De visseninventarisatie met een schepnet is gelijktijdig met die voor amfibieën uitgevoerd (zie §3.3). Daarnaast is op 28 september en 10 oktober 2008 een steeknetinventarisatie uitgevoerd. Er zijn steekproeven uitgevoerd op locaties en in biotopen waar zich de hoogste trefkans voor de meeste soorten voordoet. Alle waarnemingen zijn op veldkaarten ingetekend. Daarbij is de classificatie uit Tabel 2 aangehouden.

Tabel 2.
Abundantieclassen voor faunakartering.

Abundantieklasse	Aantal exemplaren
1	1
2	2-5
3	6-10
4	11-20
5	>20

Met een schepnet kunnen vooral de kleinere en bodembewonende soorten goed worden bemonsterd. Het steeknet is groter van afmeting en wordt op een andere manier gebruikt. Al staande in het water kan men plaatsen onder de oevervegetatie en holle oevers bereiken. Veel vissoorten houden zich op dergelijke plaatsen op.

Naast deze vangstmethodes werden eventuele zichtwaarnemingen van vissen uiteraard meegenomen. Hierbij kan men denken aan soorten als Karper, Brasem, Snoek en Ruisvoorn.

3.3 Amfibieën

Het doel van dit onderzoek was inzicht te krijgen in de aanwezigheid van de zwaar beschermde Rugstreeppad en zijn voortplantingslocaties. Het onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk gebruikelijke methodiek zoals uitgebreid beschreven in RAVON WERKGROEP MONITORING (1997) en samengevat in CUR (1999).

Er zijn twee avond-/nachtbezoeken uitgevoerd (30 mei en 11 juni 2008) en één dagbezoek op 25 juni 2008. De bezoeken zijn tijdens vochtig en rustig weer uitgevoerd. Alle waarnemingen zijn op veldkaarten ingetekend.

Tijdens een nachtelijk bezoek worden de potentiële voortplantingsplaatsen opgezocht en worden de roepende mannetjes geteld. Ook op paden kunnen 's nachts adulte dieren worden waargenomen.

Tijdens een dagbezoek wordt met een schepnet gemonsterd. Aan de hand van de waargenomen larven kan afgeleid worden van welke of en op welke plaatsen daadwerkelijk voortplanting heeft plaatsgevonden van Rugstreeppadden. Daarnaast kunnen ook larven van andere soorten licht beschermde amfibieën of adulte watersalamanders worden gevangen.

Voor de kaarten is de classificatie uit Tabel 2 aangehouden.

3.4 Broedvogels

Het doel van het broedvogelonderzoek was inzicht te krijgen in de aanwezige soorten, hun relatieve aantallen en hun verspreiding (namen volgens BIJLSMA ET AL., 2001). Het is uitgevoerd conform de landelijk gebruikelijke methodiek zoals uitgebreid beschreven in de 'Handleiding Broedvogel Monitoring Project' (VAN DIJK, 2004) en samengevat in CUR (1999).

In totaal zijn in de periode april t/m juni vijf bezoeken uitgevoerd. De bezoekdata staan in Tabel 3.

Tijdens het veldwerk moeten de weersomstandigheden gunstig zijn in verband met de zangactiviteit. Zo is er geen veldwerk uitgevoerd tijdens perioden met regen en/of harde wind. Tijdens de nachtbezoeken voor vleermuizen en amfibieën zijn eventuele territoriaal aanwezige nachttactieve vogels genoteerd.

Tabel 3.
Bezoekdata broedvogelinventarisatie in de Boskerpolder in 2008.

Bezoek	Datum
1	8 en 9 april
2	23 april
3	8 mei
4	21 mei
5	8 juni

Na het digitaliseren van alle geldige waarnemingen zijn deze geclusterd tot territoria met behulp van een

door Van der Goes en Groot ontwikkeld cluster-programma en vervolgens gecontroleerd.

3.5 Zoogdieren

Het doel van het zoogdieronderzoek was in het algemeen inzicht te krijgen in de aanwezige soorten. Daartoe zijn op verschillende tijdstippen in het jaar inventarisaties uitgevoerd.

De aanwezigheid van bepaalde soorten zoogdieren en de populatiegrootte, kunnen nogal verschillen in plaats en tijd. Hierdoor is elke uitgevoerde inventarisatie een momentopname.

3.5.1 Vleermuizen

Het onderzoek naar vleermuizen heeft zich gericht op het voorkomen van verblijvende, foeragerende en langsvliegende vleermuissoorten.

Er zijn 3 rondes uitgevoerd met de *batdetector* (permanent aan), die een deel van de nacht besloegen op 30 mei, 11 juni en 24 september 2008. De nadruk van het onderzoek heeft gelegen bij -op het oog- voor verblijvende vleermuizen geschikte bebouwing of beplanting. Bij deze bebouwing of begroeiing is steeds langer stilgestaan en geluisterd. Alle waarnemingen zijn op kaart ingetekend. Dit komt overeen met de landelijk gebruikelijke methodiek zoals samengevat in CUR (1999).

3.5.2 Kleine zoogdieren

Dit onderdeel is van 10 tot en met 15 oktober uitgevoerd volgens de standaardmethode opgesteld door de Provincie Noord-Holland (KAPTEIJN, 1999), vergelijkbaar met de landelijk gebruikelijke methodiek zoals samengevat in CUR (1999).

Op 10 locaties is een raai met 20 vallen uitgezet, met om de vijf meter een val. Het betreft hier *Longworth live traps*, een type inloopval dat het meest geschikt is voor dit soort onderzoek.

Het 'leefgedeelte' van de val wordt voorzien van droog hooi en een kleine hoeveelheid voer zodat gevangen dieren kunnen overleven. Om bij het voer te komen passeren de dieren een inloopgedeelte waarin zich een mechanisme bevindt dat de val afsluit met een klepje.

Hooi in inloopvallen is belangrijk voor warmte-isolatie en moet dan ook goed droog zijn. Verlies van lichaamswarmte is namelijk een zeer kritische factor in de overleving van kleine zoogdieren. Het voedsel bestaat uit appel, wortel, haveremout en droge kattenbrokken. Dit laatste, dierlijke voedsel is bedoeld om gevangen spitsmuizen (insecteneters) in leven te houden.

Locaties

De vallen worden meestal uitgezet op locaties waar veel dekking aanwezig is in de vorm van hoge vegetatie van kruiden en grassen. Oevers komen hierdoor vaak in aanmerking vanwege de aanwezigheid van rietkragen en variatie in begroeiing. Ook rietlanden, bossen en struwelen vormen geschikte leefgebieden voor muizen in verband met beschutting (schuilplaatsen) en voedsel.

Daarnaast is het van belang te bemonsteren in overgangssituaties tussen biotopen, waar de diversiteit in soorten doorgaans groter is dan in homogene biotopen. Ook langs lijnvormige landschapselementen, zoals greppels, bermen en sloten is de trefkans op verschillende soorten groter. Deze elementen vervullen veelal een corridorfunctie voor diverse soorten en worden gebruikt om langs te foerageren alsmede zich erlangs te verplaatsen. Zodoende kunnen meerdere soorten, met uiteenlopende biotoopeisen, op een enkele locatie worden gevangen en kan er met minder vanglocaties worden volstaan.

Op drassige locaties worden inloopvallen vaak op 'vlotjes' van een bundel Riet tussen de vegetatie vastgezet zodat de val niet in aanraking komt met het water. De droge leefruimte van een inloopval heeft in dergelijke natte omstandigheden een grote aantrekkingskracht op kleine zoogdieren.

In Bijlage 1 staat een kaart met de locaties waar de vallen zijn uitgezet. De biotoopbeschrijvingen van deze locaties staan bij de resultaten in §8.2.

3.5.3 Overige zoogdieren

Tijdens alle onderzoeken zijn zoogdierwaarnemingen van bijvoorbeeld Egel, Mol en Haas genoteerd.

4 Flora en vegetatie

In de Boskerpolder is één beschermde plantensoort aangetroffen. Het is de Zwanenbloem, die met honderden exemplaren aanwezig is. De verspreiding van deze plant binnen het onderzoeksgebied is weergegeven in Bijlage 2.

Hieronder wordt het voorkomen van de Zwanenbloem besproken. Daarbij wordt een relatie gelegd met het voorkomen van deze soort elders in Nederland. Tevens worden enkele karakteristieke uiterlijke en ecologische kenmerken van de soort genoemd (WEEDA, 1985-1994).

Zwanenbloem

De Zwanenbloem is een oeverplant die geen hoge eisen stelt aan de waterkwaliteit en vrij goed tegen lichte verontreiniging bestand is. Ze komt op allerlei grondsoorten voor en heeft een voorkeur voor water tot circa een halve meter diep. De Zwanenbloem is vooral een plant van sloten die regelmatig geschoond worden.

De Zwanenbloem is de enige vertegenwoordiger van de zwanenbloemfamilie in Nederland. De lila bloeiwijze is parapluvorming. De Latijnse naam "*Butomus umbellatus*" verwijst naar deze vorm.

De Zwanenbloem is een plant van neutraal tot basisch, carbonaat- en voedselrijk, zoet tot brak water. Ze groeit op allerlei bodemsoorten, met een lichte voorkeur voor klei. In het holocene (laagland) deel van Nederland is zij algemeen. Bij voortschrijdende verzoeting, zoals in Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal, neemt Zwanenbloem toe, net als Kikkerbeet, Gele plomp en Witte waterlelie.

In de Boskerpolder komt de Zwanenbloem vrij algemeen voor. Vooral langs de randsloten van het onderzoeksgebied is de soort algemeen. Met name in de sloten in het intensieve akkergebied is zij afwezig of komt slechts schaars voor.

5 Vissen

Doordat deze inventarisatie in de nazomer werd uitgevoerd zijn er veel eenzomerige exemplaren van de wat grotere en vrijzwemmende soorten gevangen.

Een overzicht van de aangetroffen vissen staat in Tabel 4. Er zijn 10 vissoorten gevangen, waaronder twee beschermde, de Kleine modderkruiper en de Giebel. De verspreidingskaart van de beschermde vissen is te vinden in Bijlage 3.

Tabel 4.

Vastgestelde soorten vissen met bijbehorende indicatie van de aantallen in de Boskerpolder in 2008.

Soort	Aantal	Beschermd
Brasem	10-tal	
Blankvoorn	10-tallen	
Ruisvoorn	10-tallen	
Karper	enkele	
Kleine modderkruiper	10-tal	x (HR II)
Snoekbaars	enkele	
Driedoornige stekelbaars	10-tallen	
Tiendooornige stekelbaars	10-tallen	
Giebel	10-tal	x (HR II)
Riviergrondel	100-den	
Baars	10-tallen	

De visfauna in de Boskerpolder is opmerkelijk. Voor het overgrote deel zijn het algemene soorten die in de regio en Noord-Holland algemeen voorkomen. Drie soorten verdienen toelichting.

Giebel

De beschermde Giebel behoort tot de familie van de Karperachtigen. Hij lijkt sterk op de inheemse Kroeskarper en kruist daar ook mee.

De Giebel is niet inheems maar wordt beschouwd als ingeburgerd. De Giebel is sterk verwant met de welbekende Goudvis en sommige beschouwen hem dan ook als een verwilderde Goudvis waar de gouden kleur van is verdwenen.

Bijzonder van de Giebels is dat ze zich zonder bevruchting kunnen voortplanten (ongeslachtelijk) De nakomelingen zijn dan in wezen klonen van de ouder.

Qua levenswijze verschilt de Giebel weinig van de Kroeskarper alhoewel hij minder tegen extreme omstandigheden (zuurstofarme condities) bestand is als de Kroeskarper.

Kleine modderkruiper

De beschermde Kleine modderkruiper is een kleine slanke vissoort die behoort tot de familie van de modderkruipers. Zijn familienaam doet al vermoeden dat deze dieren zich voornamelijk ophouden op de bodem. De Kleine modderkruiper heeft rond de bek verschillende bekdraden welke hij gebruikt voor het voedselzoeken. Hij leeft voornamelijk van watervlooiën, eenoogkreeftjes en detritusdeeltjes.

De Kleine modderkruiper is algemeen in Nederland en in de regio.

Riviergrondel

De Riviergrondel is een kleine tot middelgrote vis van maximaal 15 cm lang. In tegenstelling tot wat zijn naam doet vermoeden behoort de Riviergrondel tot de karperachtigen. Zijn lichaam is enigszins afgeplat en rond de mond heeft hij 2 bekdraden. Evenals bij de Kleine modderkruiper gebuikt hij deze om voedsel te bemachtigen. De Riviergrondel is een weinig mobiele vissoort welke veelal plaatsgebonden is en blijft. Alhoewel de Riviergrondel verspreid door Nederland voorkomt wordt hij door zijn plaatsgebonden karakter niet veelvuldig waargenomen.

6 Amfibieën

In de Boskerpolder zijn drie soorten amfibieën vastgesteld. In Tabel 5 staan de aangetroffen soorten.

Tabel 5.

Vastgestelde soorten amfibieën met bijbehorende indicatie van de aantallen in de Boskerpolder in 2008.

Soort	Aantal	Beschermd
Kleine watersalamander	enkele	x
Bastaardkikker	Tientallen	x (HR V)
Meerkikker	Tientallen	x (HR V)
Groene-kikker-complex	Tientallen	x

Verspreid in het gebied zijn op meerdere plaatsen Kleine watersalamanders en larven van groene kikkers gevangen. De larven van het Groene-kikker-complex zijn niet tot op soort te determineren en zijn van Meerkikker of Bastaardkikker. Tijdens de nachtrondes werden Bastaardkikker en Meerkikker beide vastgesteld.

Er zijn geen Rugstreeppadden vastgesteld in het plangebied. Zowel noordoostelijk (Polder 't Hoekje) als zuidwestelijk van het plangebied (Nollen van Abbestede) werden wel koren roepende Rugstreeppadden gehoord.

7 Broedvogels

In totaal zijn van 43 soorten 201 territoria vastgesteld (zie Tabel 6). De verspreidingskaarten van de vastgestelde broedvogels zijn te vinden Bijlage 4.

Tabel 6.

Aantal territoria van broedvogels in de Boskerpolder in 2008.

Soort	Aantal	Soort	Aantal
Knobbelzwaan	1	Heggenmus	5
Bergeend	1	Merel	9
Wilde eend	14	Zanglijster	1
Slobeend	1	Grote lijster	2
Kuifeend	3	Kleine karekiet	4
Buizerd	1	Grasmus	2
Torenvalk	1	Zwartkop	2
Patrijs	1	Tjiftjaf	2
Waterhoen	3	Fitis	2
Meerkoet	4	Pimpelmees	1
Scholekster	10	Koolmees	3
Kievit	17	Ekster	6
Grutto	7	Kauw	2
Tureluur	7	Zwarte kraai	2
Holenduif	1	Spreeuw	7
Houtduif	11	Huismus	21
Kerkuil	1	Ringmus	4
Boerenwaluw	2	Vink	4
Graspieper	5	Groenling	2
Gele kwikstaart	8	Putter	4
Witte kwikstaart	3	Kneu	6
Winterkoning	8		
Aantal soorten			43
Aantal territoria			201

Van enkele soorten voldeden de verzamelde waarnemingen niet aan de criteria voor het vaststellen van een geldig territorium. Het betreft de Grauwe gans (éénmaal een paartje op 9 april), de Nijlgans (twee paartjes op 9 april), de Sperwer (territoriaal exemplaar op 8 mei) en de Fazant (paartje op 21 mei).

De vastgestelde broedvogels zijn hieronder gerangschikt naar ecologische hoofdgroep (SIERDSEMA, 1995).

Watervogels

Knobbelzwaan, Bergeend, Wilde eend, Slobeend, Kuifeend en Meerkoet (6 soorten, 24 territoria).

Moerasvogels

Waterhoen en Kleine karekiet (2 soorten, 7 territoria).

Akker- en weidevogels

Patrijs, Scholekster, Kievit, Grutto, Tureluur, Graspieper en Gele kwikstaart (7 soorten, 55 territoria).

Vogels van struwelen en jong bos

Winterkoning, Heggenmus, Merel, Zanglijster, Grasmus, Zwartkop, Fitis en Kneu (8 soorten, 35 territoria).

Vogels van opgaand bos en bosranden

Holenduif, Houtduif, Buizerd, Grote lijster, Tjiftjaf, Pimpelmees, Koolmees, Ekster, Zwarte kraai, Vink, Groenling en Putter (12 soorten, 39 territoria).

Vogels van erven en bebouwing

Kerkuil, Boerenwaluw, Witte kwikstaart, Kauw, Spreeuw, Huismus en Ringmus (7 soorten, 40 territoria).

Roofvogels van open gebied met bos

Torenvalk, (1 soort, 1 territorium).

De meeste soorten broedvogels in het onderzoeksgebied komen algemeen voor in Nederland. Elf soorten komen voor op de Rode Lijst.

7.1 Vogels van de Rode Lijst

Van de 41 vastgestelde broedvogels komen er elf voor op de 'Rode Lijst' van bedreigde vogelsoorten in Nederland. Het betreft de Slobeend (kwetsbaar), de Patrijs (kwetsbaar), de Grutto (gevoelig), de Tureluur (gevoelig), de Kerkuil (kwetsbaar), de Boerenwaluw (gevoelig), de Graspieper (gevoelig), de Gele kwikstaart (gevoelig), de Huismus (gevoelig), de Ringmus (gevoelig) en de Kneu (gevoelig).

Hieronder wordt het voorkomen van de aangetroffen Rode Lijst-soorten in de Boskerpolder kort toegelicht.

Slobeend

Het enige territorium lag in het oostelijk deel van het gebied.

De Slobeend is een vrij kritische broedvogel van drassige, structuurrijke grazige vegetaties bij open water en kleinschalig, ondiep (matig) voedselrijk open water. De Slobeend is een vrij algemene eendensoort in Noord-Holland. Het is een vrij schuwe karakteristieke vogel die vooral in het veenweidegebied voorkomt.

Patrijs

Het enige territorium lag op een akker centraal zuidelijk in het gebied.

De Patrijs is een vrij kritische broedvogel van akkers en vochtige tot natte ruigten. Deze kwetsbare soort is voor zijn voedselvoorziening en broedbiotoop afhankelijk van ruige kruidenrijke begroeiingen, zowel voor voedsel als voor dekking. De Patrijs is van oorsprong een steppevogel die zich heeft aangepast aan het boerenland. De Patrijs prefereert een kleinschalig landschap waarin behalve akkers ook kruidenrijke ruigtes en bosjes aanwezig zijn. Schaalvergroting in de landbouw, bedrijfsspecialisatie en pesticidengebruik hebben grote delen van het Nederlandse platteland ongeschikt voor Patrijzen gemaakt. In dit verschaalde

cultuurlandschap zijn de broedresultaten slecht. Vooral jonge vogels verhongeren bij gebrek aan insecten.

Grutto

De meeste territoria van de Grutto lagen in het oostelijk deel van de Boskerpolder.

De Grutto is een vrij kritische broedvogel van vochtige tot drassige grazige vegetaties. Het is een karakteristieke weidevogel. Binnen Europa bereikt de Grutto in Nederland de hoogste dichtheden. In ons land broedt bijna de helft van de Europese populatie. De Grutto geeft de voorkeur aan kruidenrijke, vochtige graslanden met vrij hoog gras en een zachte bodem. Op bouwland broedt hij zelden. De Grutto eet vooral ongewervelden zoals insecten en hun larven. In de winter wordt voornamelijk plantaardig materiaal gegeten, zoals rijstkorrels. Met name regenwormen en emelten staan op het menu van de volwassen vogels. De kuikens eten vooral insecten, die ze in lang gras vangen.

Tureluur

De verspreiding van de Tureluur in het gebied lijkt op die van de Grutto. De graslandpercelen in het oostelijk deel waren favoriet.

De Tureluur is een vrij kritische broedvogel van vochtige tot drassige grazige vegetaties. Deze vogel stelt vrij hoge eisen aan zijn leefgebied. Hij prefereert structuurrijke, slecht ontwaterde kruidenrijke weilanden. Tureluurs met jongen zoeken vaak beweide percelen op, maar foerageren ook veel in greppels en langs slootkanten. Hierdoor hebben ze minder te lijden van vroeg maaien dan de Grutto.

Kerkuil

Tweemaal werd een Kerkuil in het gebied waargenomen. De exacte broedplaats is niet gevonden.

De Kerkuil is een kritische broedvogel van erven en bebouwing in cultuurland.

Boerenwaluw

Bij twee boerderijen aan de rand van het gebied werd een territorium van de Boerenwaluw vastgesteld.

De Boerenwaluw is een vrij kritische broedvogel van erven en bebouwing in cultuurland.

De Boerenwaluw broedt in Nederland voornamelijk in boerschuren. De stand van deze trekvogel is de afgelopen decennia in Nederland naar schatting gehalveerd.

Graspieper

In het zuidelijk deel van de Boskerpolder werden vijf territoria van de Graspieper vastgesteld.

De Graspieper is een weinig kritische broedvogel van natte tot droge grazige vegetaties.

Als gevolg van de intensivering van de landbouw in Nederland is de Graspieper in aantal afgenomen.

Graspiepers eten voornamelijk insecten, kleine ongewervelden en ook wel zaden. Ze foerageren op de grond in korte vegetaties, meestal lager dan 10 cm.

Gele kwikstaart

Binnen de Boskerpolder komt de verspreiding van de Gele kwikstaart ongeveer overeen met die van de Graspieper als is ze iets ruimer.

De Gele kwikstaart is een weinig kritische broedvogel van akkers en een vrij kritische broedvogel van drassige, structuurrijke grazige vegetaties.

Vooraf in grasland gaat het slecht met deze soort in Nederland. Het voedsel van de soort bestaat vooral uit allerlei ongewervelden. Soms worden ook zaden gegeten.

Huismus

Op meerdere erven aan de rand van de Boskerpolder waren kleine kolonies Huismussen aanwezig.

De Huismus is een weinig kritische broedvogel van erven en bebouwing in cultuurland.

De Huismus is nu nog algemeen, maar gaat de laatste jaren hard in aantal achteruit en staat om die reden op de Rode Lijst. Er zijn meerdere oorzaken aan te wijzen zoals minder broedgelegenheid en een ongunstiger voedselsituatie als gevolg van eutrofiëring en intensivering van de landbouw.

Ringmus

Op drie erven werden vier territoria vastgesteld.

De Ringmus is een weinig kritische broedvogel van erven en bebouwing in cultuurland.

Kneu

Vijf van de zes vastgestelde territoria bevonden zich in de westelijke helft van de Boskerpolder aan de randen van erven en bosjes.

De Kneu is een vrij kritische broedvogel van lage struwelen en heggen, hoge ruigten, struwelen, opslag en zeer jong bos en bosranden met struiken. De Kneu heeft een voorkeur voor open terreintypen. Kneuen broeden liefst in lage struiken bij lage, kruidenrijke vegetaties.

7.2 Jaarrond beschermde vogels

In het onderzoeksgebied zijn twee soorten roofvogels (Buizerd en Torenvalk) en een Kerkuil gevonden. Verblijfplaatsen van deze soorten zijn jaarrond beschermd, voor verstoring ervan moet ontheffing worden aangevraagd.

De nesten van Zwarte kraaien zijn ook beschermd omdat deze kunnen worden aangewend door verschillende soorten roofvogels en uilen die niet in staat zijn hun eigen nest te maken. Aangezien wordt verondersteld dat in de nabije omgeving van de Boskerpolder voldoende andere kraaiennesten

voorhanden zijn vervalt deze bescherming mits de nesten zijn verlaten.

7.3 Niet-broedvogels

Tijdens de inventarisatie werden nog enkele wintergasten waargenomen. Het gaat om de Smient (een paartje op 9 april) en de Wintertaling (voornamelijk in het oostelijk deel).

Enkele Watersnippen die in april werden waargenomen betroffen doortrekkers. Regelmatig werden ook groepen Scholeksters en Wulpen waargenomen. Ook werden er in het voorjaar enkele malen groepen Goudplevieren en Regenwulpen en eenmaal een groepje pleisterende Zilverplevieren aangetroffen.

Verassend was de waarneming van een Kraanvogel even ten zuiden van de Boskerpolder op 8 mei.

8 Zoogdieren

8.1 Vleermuizen

In de Boskerpolder is één soort vleermuis vastgesteld, de Gewone dwergvleermuis, zie Tabel 7. De verspreidingskaart met deze waarneming staat in Bijlage 5.

Tabel 7.

Vastgestelde soorten vleermuizen met bijbehorende indicatie van de aantallen in de Boskerpolder in 2008.

Soort	Aantal	Beschermd
Gewone dwergvleermuis	één	x (HR IV)

Het betrof een langsvliegend exemplaar.

8.2 Kleine zoogdieren

Op de 10 vallocaties (zie kader en Bijlage 1) zijn van 10 t/m 15 oktober in totaal 109 individuen van 6 soorten gevangen. De resultaten zijn samengevat in Tabel 8.

Tabel 8.

Aantal gevangen kleine zoogdieren (individuen) in de Boskerpolder in 2008.

Locatie Soort	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Totaal
Huisspitsmuis	1	1	4	3	4	5	4		1		23
Bosspitsmuis	1	1									2
Bosmuis			1			6	3	3	1		14
Veldmuis	8	14	1	1	9				5		38
Rosse woelmuis						21					21
Dwergmuis							11				11
Totaal	10	16	6	4	13	32	18	3	7	0	109

Per soort wordt hieronder het voorkomen van de aangetroffen kleine zoogdieren in de Boskerpolder kort toegelicht.

Huisspitsmuis

De Huisspitsmuis is een opportunist en cultuurvolger (BROEKHUIZEN *ET AL.*, 1992) en past zich gemakkelijk aan. Uiteenlopende gebieden zijn voor deze soort geschikt, hoewel droge en zandige biotopen de voorkeur hebben.

Een spitsmuis is geen knaagdier maar een insecteneter. Om te overleven moet hij elke dag zijn eigen gewicht aan voedsel eten. Hij houdt geen winterslaap en is gedurende de gehele dag actief. Doordat ze hoofdzakelijk insecten, slakken en andere kleine ongewervelden eten, zijn ze wat moeilijker te vangen in de vallen dan bijvoorbeeld de Veldmuis. Dit kan een lichte onderschatting opleveren van de aanwezige aantallen.

De Huisspitsmuis is een relatieve nieuwkomer in de zoogdierfauna. De laatste 30 jaar heeft zij haar areaal behoorlijk uitgebreid. Dit is waarschijnlijk mede het gevolg van de steeds verdergaande ontwatering van polders. De Huisspitsmuis heeft vervolgens van de drogere omstandigheden geprofiteerd.

Bosspitsmuis

De Bosspitsmuis is net als zijn naaste verwant de Huisspitsmuis een opportune soort. Qua uiterlijk verschilt hiervan door zijn donkere vacht en nauwelijks zichtbare oren. Spitsmuizen zijn geen muizen, maar behoren tot de orde van de insecteneters zoals bijvoorbeeld ook de Mol en de Egel.

Bosmuis

De Bosmuis is een zeer opportunistische soort die in de meest uiteenlopende biotopen voorkomt. Er moet wel voldoende dekking aanwezig zijn. Als gevolg van deze brede biotoopkeuze heeft de Bosmuis een wijde verspreiding in Europa en komt hij algemeen voor.

De Bosmuis heeft zeer krachtig ontwikkelde achterpoten waardoor hij goed kan springen. Bosmuizen worden gemiddeld drie maanden oud.

Veldmuis

De Veldmuis is een zeer algemene soort, die een ruime biotoopkeuze heeft. Voor vele roofdieren en roofvogels vormt dit knaagdier het stapelvoedsel. Zoals de naam al doet vermoeden is het een soort die zich het liefst ophoudt in de wat opener cultuurlandschappen, zoals weiland, akkerland, wegbermen en dijken. De vegetatie mag niet te hoog zijn en ook heeft hij een hekel aan natte omstandigheden.

Rosse woelmuis

Uitgestrekte akkers, onderbroken watergangen en relatief grote afstanden tussen geschikt biotoop zijn niet gunstig voor de verspreiding van de Rosse woelmuis. De Rosse woelmuis geeft de voorkeur aan bossen of bosschages met een vochtige of humeuze bodem en een dichte ondergroei. De soort komt echter ook voor in andere biotopen zoals heiden, rietkragen en hoge kruidenvegetaties, met name zoomvegetaties. Voorwaarde voor de Rosse woelmuis is dat opgaande begroeiing aanwezig is. Bij de selectie van vallocaties is rekening gehouden met bovengenoemde factoren

Dwergmuis

De Dwergmuis is het kleinste knaagdier van Europa. De vacht is lichtbruin tot geelachtig, aan de buikzijde meestal witachtig. De Dwergmuis heeft een opvallend lange en bewegelijke staart. Deze staart dient ter ondersteuning van zijn klimmende leefwijze.

De Dwergmuis prefereert vegetaties met hoge grassen, zoals rietland en graanakkers, maar men vindt hem ook wel in braamstruiken en houtwallen. De nesten worden op ongeveer een meter hoogte in de vegetatie gebouwd en ze zien eruit als een ronde bal

van grassen. Gedurende het voortplantingsseizoen leeft de Dwergmuis hoog in de vegetatie en komt niet aan de grond. In de winterperiode is dit net andersom. De Dwergmuis komt nergens algemeen voor maar is geen bedreigde soort.

8.3 Overige zoogdieren

Aan de zuidrand van het gebied zijn enkele molshopen waargenomen. Ook zijn Haas en Konijn in de Boskerpolder gezien. Enige tijd geleden is in de Boskerpolder een Beverrat gevangen. Hij zat gevangen in een vossenkooi. Hij is door deskundigen ergens anders teruggeplaatst in de vrije natuur. Dit betekent impliciet dat de Boskerpolder ook door vossen wordt benut.

Locatie 1

Smalle rietvegetatie aan tocht. Water helder met kroossoorten, sterrekroos en Waterzuring. Oever o.a.: Riet, Grote brandnetel, en Fluitekruid. Vallen langs waterlijn geplaatst.

Locatie 2

Smalle, goeddeels verlande sloot, gelegen tussen weilanden en akkers. Dominante vegetatie bestaand uit Riet en Moeraszegge. Hier en daar Moeraskers.

Locatie 3

Smalle rietzoom lang tocht gelegen aan suikerbietenakker. Tussen rietvegetatie hier en daar Liesgras en Grote brandnetel. Oever deels geschoond en stijl van vorm. Vallen lang waterlijn gelegd.

Locatie 4

Smalle vegetatierijke sloot tussen akkers gelegen. Proef onderbroken door uitmaaien. Vegetatie o.a.: Lidsteng, Riet, Groet waterweegbree en Riet.

Locatie 5

Smalle graszoom tussen weiland en akker. Soorten o.a.: Engels raaigras, Smalle weegbree, Ruwe smele en Gewone paardenbloem.

Locatie 6

Geïsoleerd bosje gelegen op duintje, tussen akkers. Boomsoort hoofdzakelijk Iep, veelal in slechte toestand. Verder o.a.: Gewone vlier, Grote brandnetel Fluitenkruid en braam.

Locatie 7

Vegetatierijke sloot gelegen tussen akker en weiland. Soorten o.a.: Riet, Grote egelskop, sterrekroos en Grote waterweegbree. Vallen langs waterlijn.

Locatie 8

Duingebiedje met dito vegetatie. soorten o.a.: Helmgras, Eikvaren, Rimpelroos en braam. Ook veel mossen en korstmossen.

Locatie 9

Greppel tussen akkers. Soorten o.a.: Gewone bereklauw, Smalle weegbree en Engels raaigras.

Locatie 10

Gemaaide steile oever aan sloot. Soorten o.a.: Riet, Glanshaver en Grote weegbree.

9 Conclusie en aanbevelingen

Tijdens de inventarisatie zijn beschermde soorten aangetroffen (zie Tabel 9).

Tabel 9.

Aangetroffen beschermde en bedreigde soorten (uitgezonderd broedvogels, zie daarvoor Tabel 6) in de de Boskerpolder in 2008.

FF = Flora- en faunawet, met vermelding van beschermingsregime (1 = vrijgesteld van verboden (algemene soorten), 2 = overig, 3 = streng beschermd (HR IV/ bijlage 1 AMvB)); **HR** = Habitatrictlijn, met vermelding van de bijlage; **RL** = Rode lijst, met vermelding van categorie (GE = gevoelig, KW = kwetsbaar, BE = bedreigd, EB = ernstig bedreigd, VNW = in het wild verdwenen, Staatscourant 11 november 2004, nr. 218: 21); zie verder VAN DUUREN ET AL. (2003).

Nederlandse naam	FF	HR	RL
Planten			
Zwanenbloem	1		
Vissen			
Kleine modderkruiper	2	II	
Giebel	2		
Amfibieën			
Kleine watersalamander	1		
Bastaardkikker	1	V	
Meerkikker	1	V	
Bastaard-/Meerkikker	1	V	
Vogels			
Alle aangetroffen soorten	2		
Slobeend	2		KW
Patrijs	2		KW
Grutto	2		GE
Tureluur	2		GE
Kerkuil	2		KW
Boerenwaluw	2		GE
Gele kwikstaart	2		GE
Graspieper	2		GE
Huismus	2		GE
Ringmus	2		GE
Kneu	2		GE
Zoogdieren			
Huisspitsmuis	1		
Bosspitsmuis	1		
Mol	1		
Gewone dwergvleermuis	3	IV	
Haas	1		
Konijn	1		
Rosse woelmuis	1		
Veldmuis	1		
Dwergmuis	1		
Bosmuis	1		

- ♣ Voor alle soorten geldt de zorgplicht (zie §2.5.1). Voor de soorten waarvoor de vrijstelling geldt ("tabel 1-soorten") hoeft meestal geen ontheffing aangevraagd te worden. Alleen bij sterke wijzigingen in het beheer waarbij schade optreedt aan deze soorten moet ontheffing aangevraagd worden. Functieverandering van locaties met deze soorten valt onder ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

- ♣ Voor de overige ("tabel 2"- en "tabel 3"-) soorten (zie Tabel 9) moet ontheffing worden aangevraagd. Het gaat om de Kleine modderkruiper en de Giebel, indien deze negatieve effecten zullen ondervinden van werkzaamheden. Dan moeten ook specifieke mitigerende en/of compenserende maatregelen getroffen worden.
- ♣ Werkzaamheden waarbij nesten van broedvogels kunnen worden verstoord of vernield dienen buiten het broedseizoen te worden verricht, dus niet tussen maart en half juli.
- ♣ Voor het verstoren van verblijfplaatsen van de aangetroffen roofvogels en uilen moet ontheffing worden aangevraagd.
- ♣ Aangezien van de zwaar beschermde Gewone dwergvleermuis geen verblijfplaatsen zijn aangetroffen hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Voor wat betreft foeragerende vleurmuizen wordt verwacht dat zij kunnen uitwijken naar andere geschikte gebieden.

Het plangebied is geen Natura 2000-gebied, maar grenst hier wel aan. Voor de externe werking op dat gebied is een aparte effectenstudie uitgevoerd (DE BEER & DAMM, 2008).

9.1 Procedure

Ontheffingsaanvraag Flora- en faunawet

Bij ruimtelijke ingrepen dient beoordeeld te worden in welke mate er sprake is van negatieve effecten van de voorgenomen werkzaamheden op aanwezige soorten. Dit hangt af van de fysieke uitvoering daarvan en de periode waarin dit wordt ondernomen.

Zijn er negatieve effecten op soorten van het zware of minder zware beschermingsregime, dan dient een "Aanvraag ontheffing, ingevolge Flora- en faunawet artikel 75, vierde lid of vijfde lid onderdeel c" te worden ingediend bij de Dienst Regelingen van het Ministerie van LNV. Deze aanvraag dient onder andere vergezeld te gaan van:

- ♣ het desbetreffende projectplan;
- ♣ een actuele inventarisatie naar het voorkomen van beschermde dier- en plantensoorten in het plangebied;
- ♣ een beschrijving van de te verwachten schade voor de in de aanvraag vermelde soorten;
- ♣ een beschrijving hoe de schade aan de beschermde soorten tot een minimum kan worden beperkt;
- ♣ een beschrijving van voorgenomen mitigerende en/of compenserende maatregelen indien schade onvermijdelijk is;

Voor de eerdergenoemde "tabel 3-soorten" dient wegens een uitgebreide toets ook te worden vermeld:

- ♣ onderbouwing van de keuze voor de geplande locatie van de voorgenomen activiteit en onderzoek naar alternatieve locaties;
- ♣ de onderbouwing van het maatschappelijk belang van de voorgenomen activiteit;
- ♣ een toelichting op de afweging van de voorgenomen activiteit.

De ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan het criterium “doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort (populatie-niveau)”. Er dient rekening te worden gehouden met een looptijd van 2 maanden.

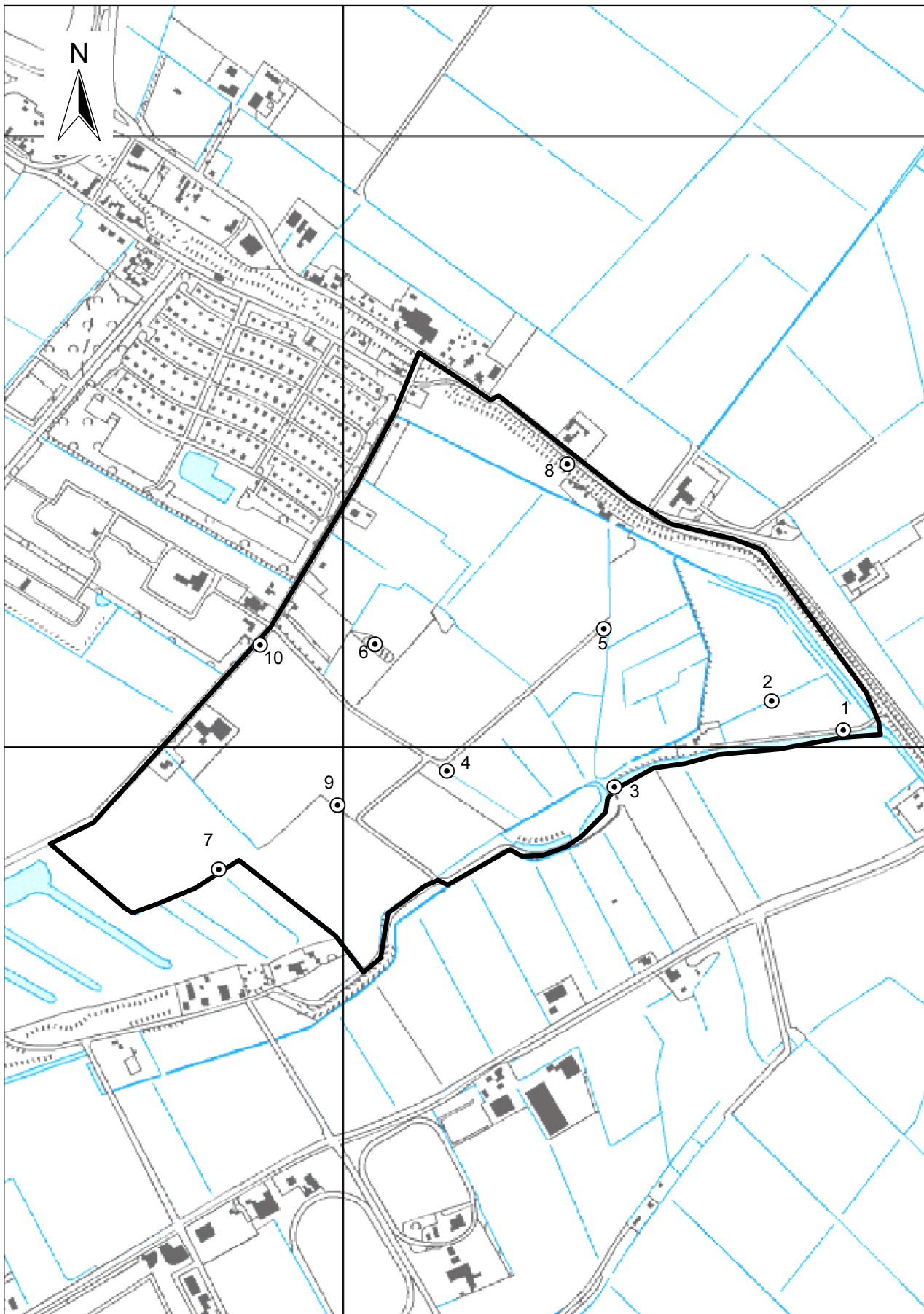
10 Literatuur

- BEER, R. DE, & DAMM, T., 2008. *Habitattoets Boskerpolder, toetsing aan de natuurbeschermingswet 1998*. Van der Goes en Groot, Alkmaar.
- CUR, 1999. *Natuurvriendelijke oevers: Fauna (red. H. Hollander). Hoofdstuk 6 Monitoring en evaluatie, pp. 76-105*. Publicatie 203, Stichting CUR, Gouda.
- DUUREN, J. VAN, G.J. EGGINK, J. KALKHOVEN, J. NOTENBOOM, A.J. VAN STRIEN & R. WORTELBOER (eindredactie), 2003. *Natuurcompendium 2003. Natuur in cijfers*. Centraal Bureau voor de Statistiek, Voorburg en Heerlen, Milieu- en Natuurplanbureau, Bilthoven (RIVM) en Wageningen (DLO).
- NÖLLERT, A, C. NÖLLERT, 2001. *Amfibieëngids van Europa*. TIRION Uitgevers bv, Baarn.
- RAVON WERKGROEP MONITORING, 1997. *Handleiding voor het monitoren van amfibieën in Nederland*. Stichting RAVON, Nijmegen.
- LENDERS, H.J.R., C.C.H. MARIJNISSEN & R.P.W. H. FELIX, 1993. *Waarnemen en herkennen van amfibieën en reptielen in het veld*. 4^e druk. Stichting RAVON, Nijmegen.
- SCHOORL, J., 1987. *Amfibieën en reptielen in Noord-Holland. Verslag eerste ronde van de provinciale milieu-inventarisatie 1979-85*. Provinciaal Bestuur van Noord-Holland, Haarlem.
- CREEMERS, R.C.M., 1996. *Bedreigde en kwetsbare reptielen en amfibieën in Nederland. Basisrapport met voorstel voor de Rode Lijst*. Nijmegen.
- SDU UITGEVERS, 2002-2007. *Flora- en faunawet, bewerkt en toegelicht door mr. L. Boerema, M.A. Huber, mr. drs. D. van der Meijden, J.A.M. van Spaandonk & mr. A.S. Vreugdenhil*. Koninklijke Vermande, Den Haag.
- PROVINCIE NOORD-HOLLAND, 2002. *Rekening houden met Habitatrichtlijnsoorten in Noord-Holland*. Haarlem.
- RUITENBEEK, W., C. SCHARRINGA & P.J. ZOMERDIJK, 1990. *Broedvogels van Noord-Holland*. Provincie Noord-Holland, Haarlem.
- MEIJDEN, R. VAN DER, 2005. *Heukels' Flora van Nederland*. 23e druk. Wolters-Noordhoff, Groningen.
- SCHAMINÉE, J.H.J., E.J. WEEDA & V. WESTHOFF, 1995. *De vegetatie van Nederland. Deel 2: Plantengemeenschappen van wateren, moerassen en natte heiden*. Uppsala.
- SCHAMINÉE, J.H.J., A.H.F. STORTELDER & E.J. WEEDA, 1996. *De vegetatie van Nederland. Deel 3: Plantengemeenschappen van graslanden, zomen en droge heiden*. Uppsala.
- STORTELDER, A.H.F., SCHAMINÉE, J.H.J. & P.W.F.M. HOMMEL, 1999. *De vegetatie van Nederland. Deel 5: Plantengemeenschappen van ruigten, struwelen en bossen*. Uppsala.
- WEEDA, E.J., 1985, 1987, 1988, 1991, 1994. *Nederlandse oecologische flora: Wilde planten en hun relaties. Deel 1, 2, 3, 4 en 5*. IVN, VARA en VEWIN, Amsterdam.
- MEIJDEN, R. VAN DER, B. ODÉ, C.L.G. GROEN, J.P.M. WITTE & D. BAL, 2000. *Bedreigde en kwetsbare vaatplanten in Nederland: basisrapport met voorstel voor de Rode Lijst*. Gorteria 26: 85-208.
- NIE, H.W. DE & G. VAN OMMERING, 1998. *Bedreigde en kwetsbare zoetwatervissen in Nederland. Toelichting op de Rode Lijst*. Rapport nr. 33, IKC Natuurbeheer, Wageningen.
- NIE, H.W. DE, 1997. *Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen*. 2^e herziene druk. Doetichem.
- NIE, H.W. DE, 1997. *Beschermde en kwetsbare zoetwatervissen in Nederland. Voorstel voor een rode lijst*. Nieuwegein.
- CROMBAGHS, B.H.J.M., R.W. AKKERMANS, R.E.M.B. GUBBELS & G. HOOGERWERF, 2000. *Vissen in Limburgse beken. De verspreiding en ecologie van vissen in stromende wateren in Limburg*. Maastricht.
- OSIECK, E.R. & F. HUSTINGS, 1994. *Rode Lijst van bedreigde soorten en blauwe lijst van belangrijke soorten in Nederland*. Zeist.
- SOVON VOGELONDERZOEK NEDERLAND, 2002. *Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. – Nederlandse Fauna 5*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- DIJK, A.J. VAN, 2004. *Handleiding Broedvogel Monitoring Project (Broedvogelinventarisatie in proefvlakken)*. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- BIJLSMA, R.G., HUSTINGS F. & C.J. CAMPHUYSEN, 2001. *Algemene en schaarse vogels van Nederland*. Haarlem/Utrecht.
- SIERDSEMA, HENK, 1995. *Broedvogels en beheer. Het gebruik van broedvogelgegevens in het beheer van bos- en natuurterreinen*. SOVON-onderzoeksrapport 1995/04. Staatsbos-beheerrapport 1995-1.
- HOLLANDER, H. & P. VAN DER REEST, 1994. *Rode lijst van bedreigde zoogdieren in Nederland (basisdocument)*. Utrecht.
- LANGE, R., P. TWISK, A. VAN WINDEN & A. VAN DIEPENBEEK, 1994. *Zoogdieren van West-Europa*. Utrecht.
- WISMEIJER, H., 2002. *Zoogdieren van Europa*. ANWB bv/ TIRION Uitgevers bv, Baarn.

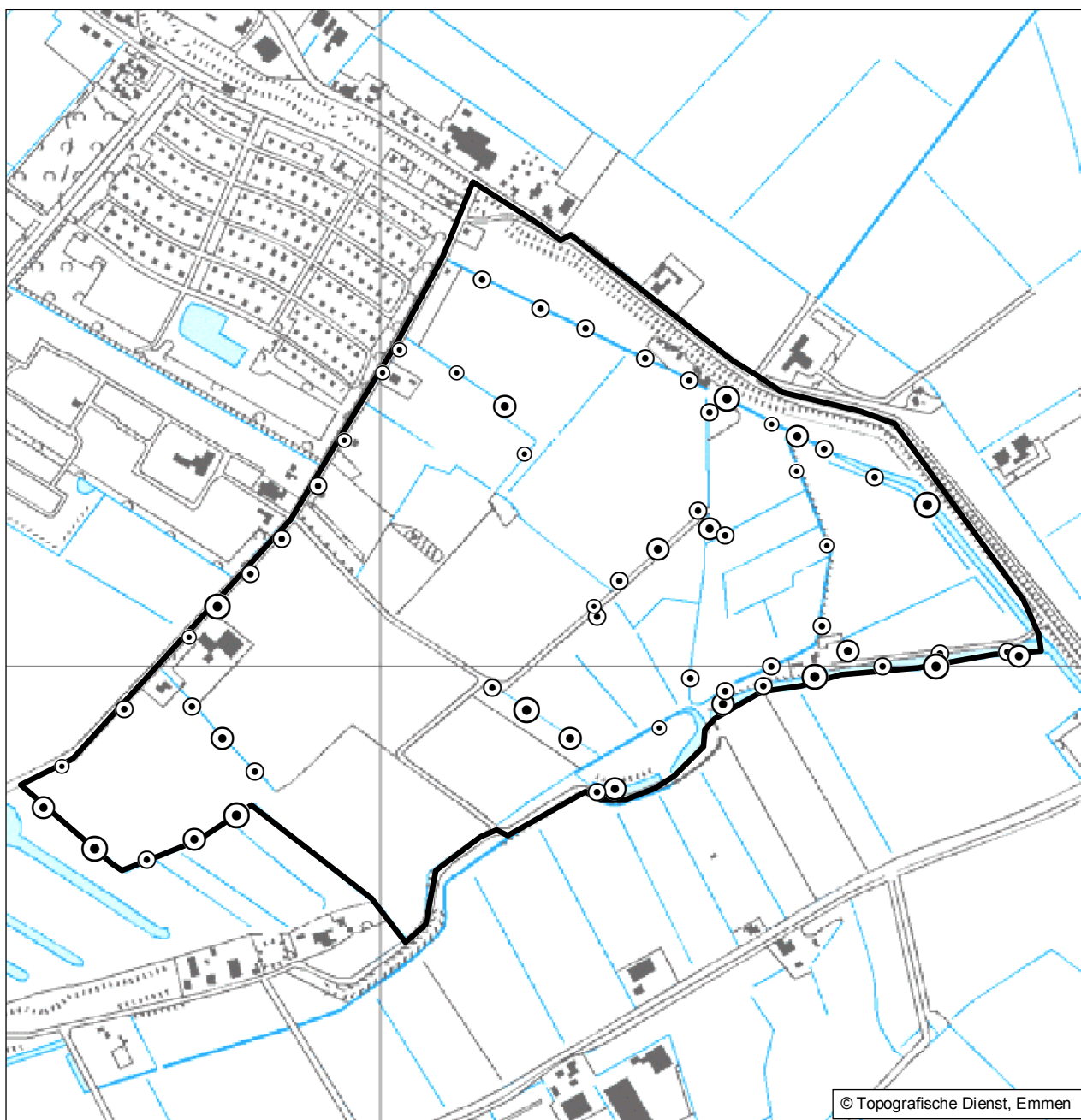

BROEKHUIZEN, S., B. HOEKSTRA, V. VAN LAAR, C. SMEENK & J.B.M. THISSEN (RED.), 1992. <i>Atlas van de Nederlandse zoogdieren</i> . 3 ^e herziene druk. Utrecht.
PROVINCIE ZUID-HOLLAND, 2004. <i>Beschermde planten en dieren in Zuid-Holland. De verspreiding van de Europese Habitatrichtlijnsoorten in kaart</i> . Den Haag.
KAPTEYN, K., 1999. <i>Handleiding veldwerk inventarisatie zoogdieren. Voor onderzoek m.b.v. inloopvallen</i> . Provincie Noord-Holland & Noord-Hollandse Zoogdierstudiegroep. Haarlem.
BERGERS, P.J.M., 1997a. <i>Kleine zoogdieren inventariseren: het kan efficiënter</i> . Zoogdier 8(3): 3-7.
BERGERS, P.J.M., 1997b. <i>Kleine zoogdieren inventariseren: Betrouwbaarheid en ruimtelijke dynamiek</i> . Zoogdier 8(4): 15-19.
BERGERS, P.J.M., M. LA HAYE, 1999. <i>Kleine zoogdieren betrouwbaarder inventariseren</i> . De Levende Natuur 101(2): 52-58.
KAPTEYN, K., 1995. <i>Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding</i> . Provincie Noord-Holland, Noordhollandse Zoogdierstudiegroep, Het Noordhollands Landschap, Haarlem.
LIMPENS, H., K. MOSTERT & W. BONGERS (RED.), 1997. <i>Atlas van de Nederlandse vleermuizen: onderzoek naar verspreiding en ecologie</i> . Utrecht.
BRIGGS, B. & D. KING, 1998. <i>The Bat Detective. A fieldguide for bat detection</i> . Stag Electronics, West Sussex.

Bijlage 1. Vallocaties

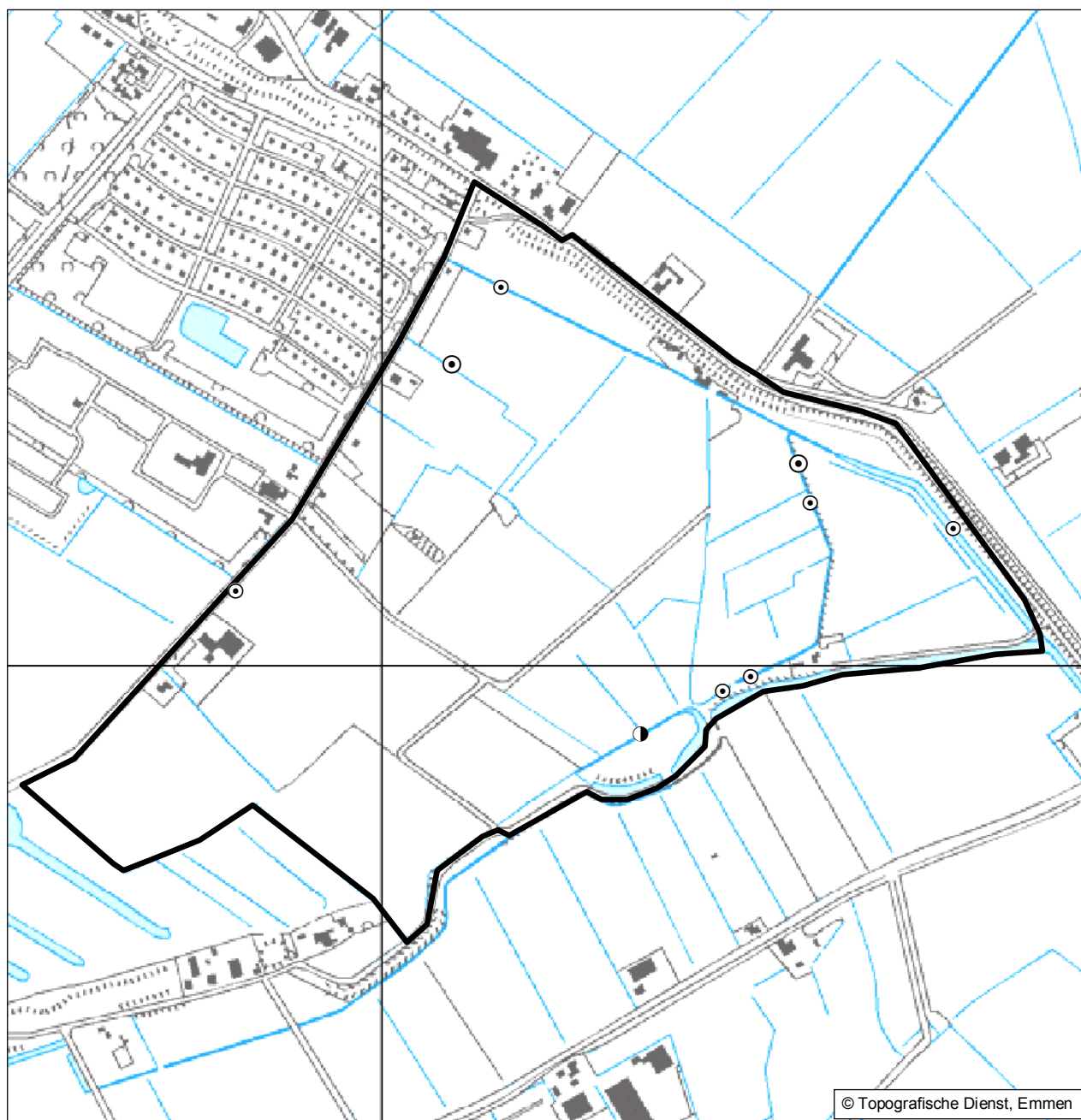
Bijlage 2. Verspreidingskaart beschermde flora

⊙ **Zwanenbloem**

⊙	◐	△	□	1-5
⊙	◐	△	□	6-25
⊙	◐	△	□	26-50
⊙	◐	△	□	51-500
⊙	◐	△	□	501-5000

Bijlage 3. Verspreidingskaart beschermde vissen

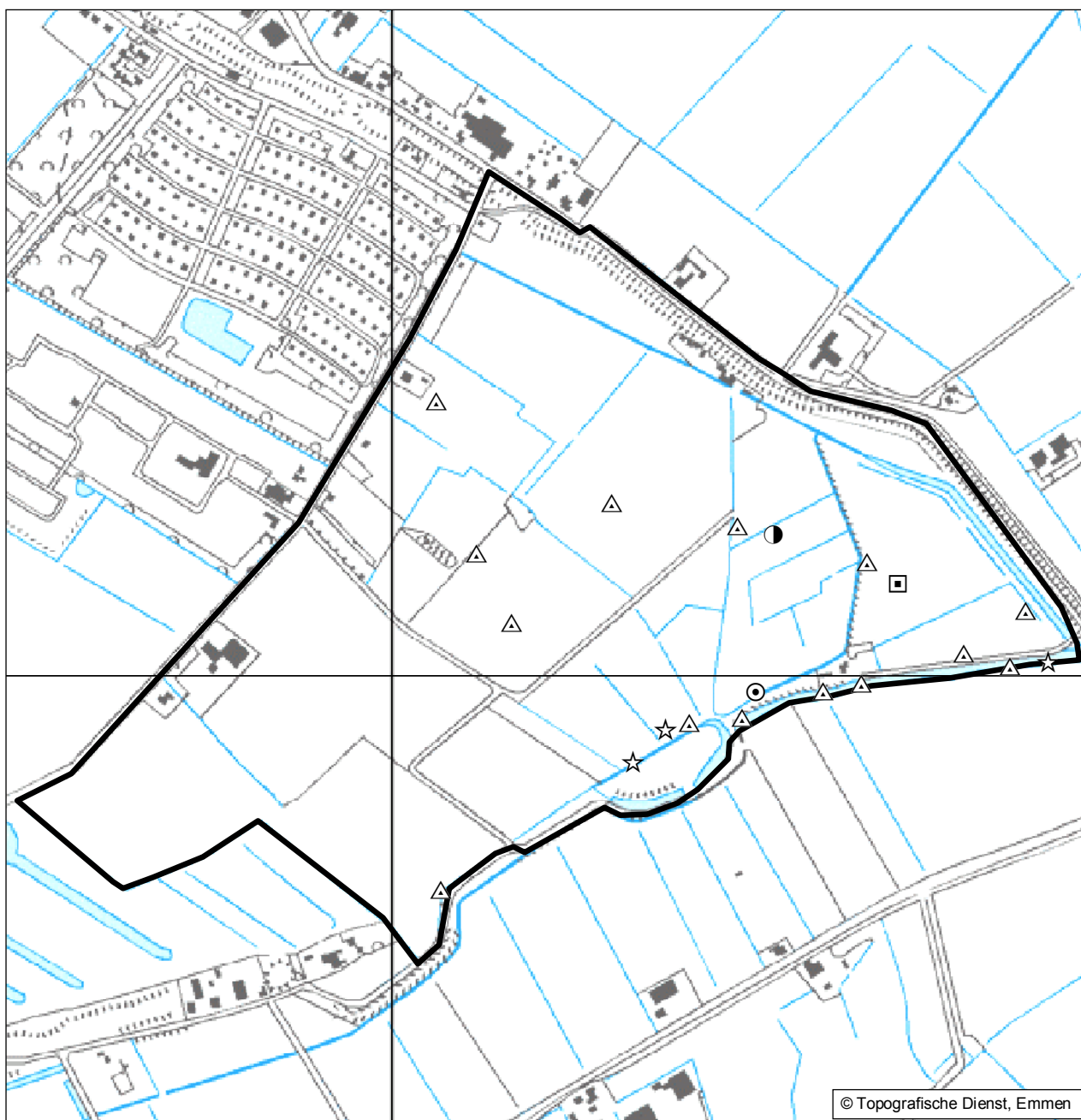

⊙ **Kleine modderkruiper**

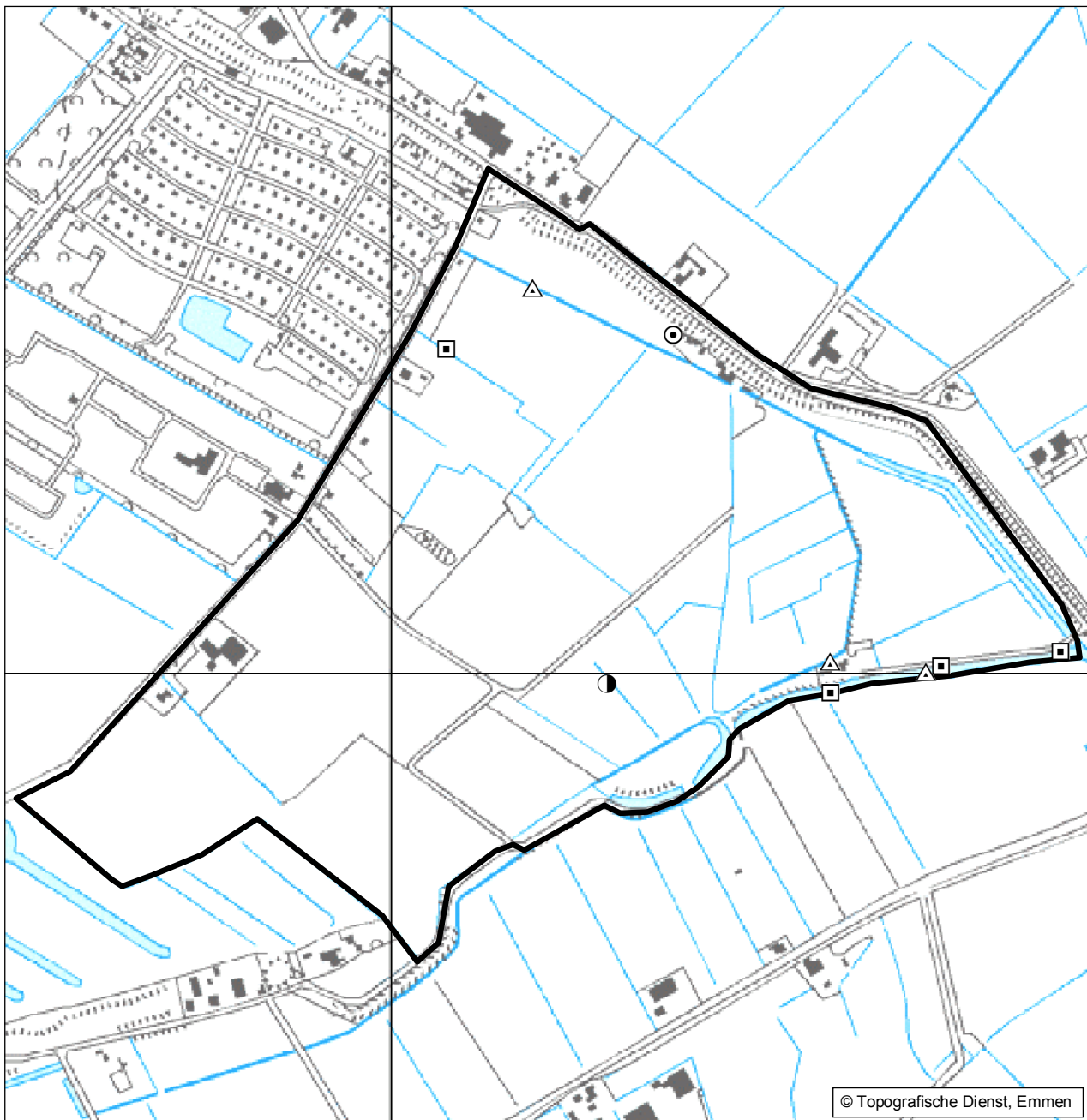
● **Giebel**

⊙	●	△	□	1
⊙	●	△	□	2-5
⊙	●	△	□	6-10
⊙	●	△	□	11-20
⊙	●	△	□	> 20

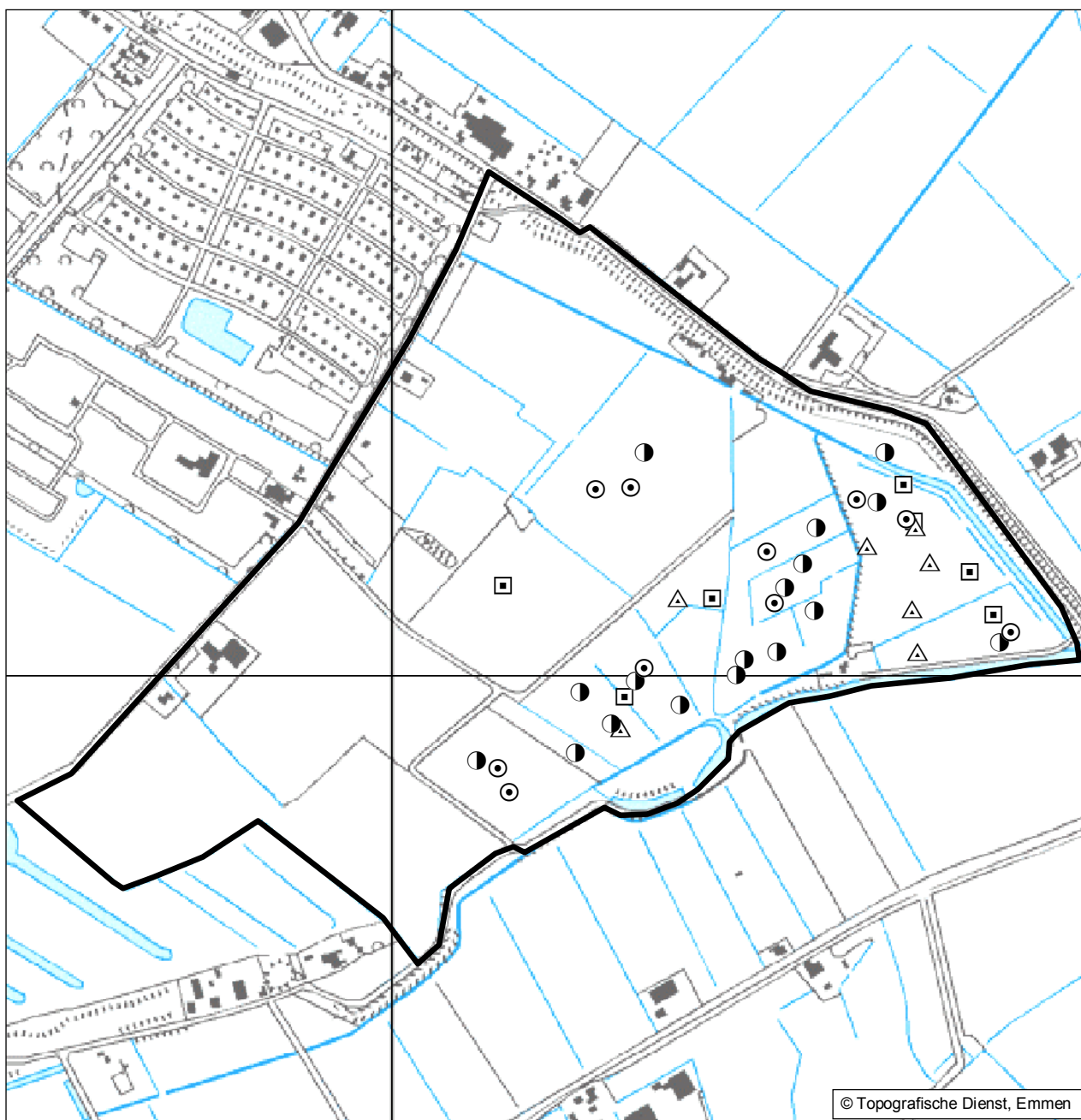
Bijlage 4. Verspreidingskaarten broedvogels

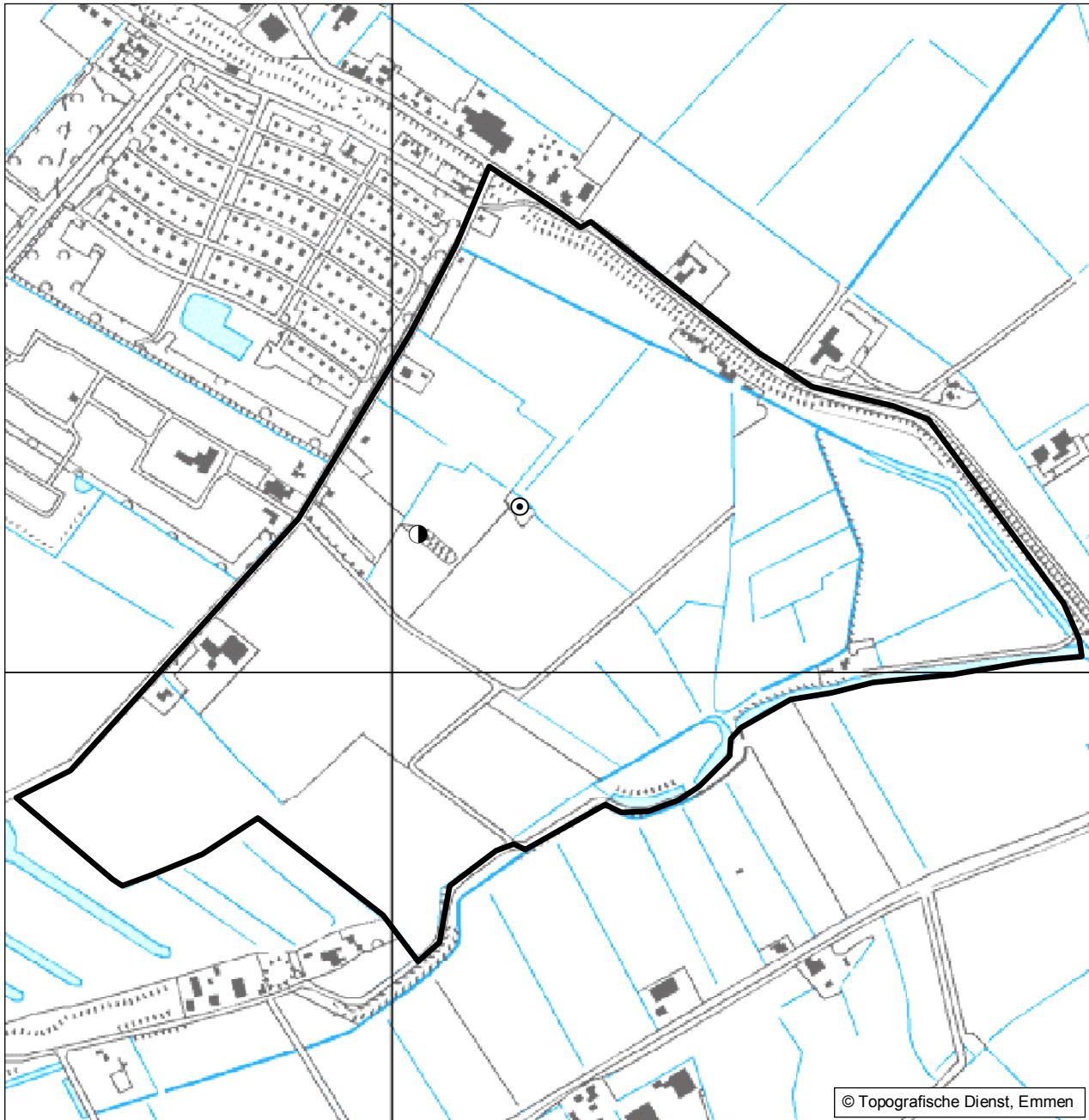
- ⊙ **Knobbelzwaan**
- ◐ **Bergeend**
- △ **Wilde eend**
- ▣ **Slobeend**
- ☆ **Kuifeend**

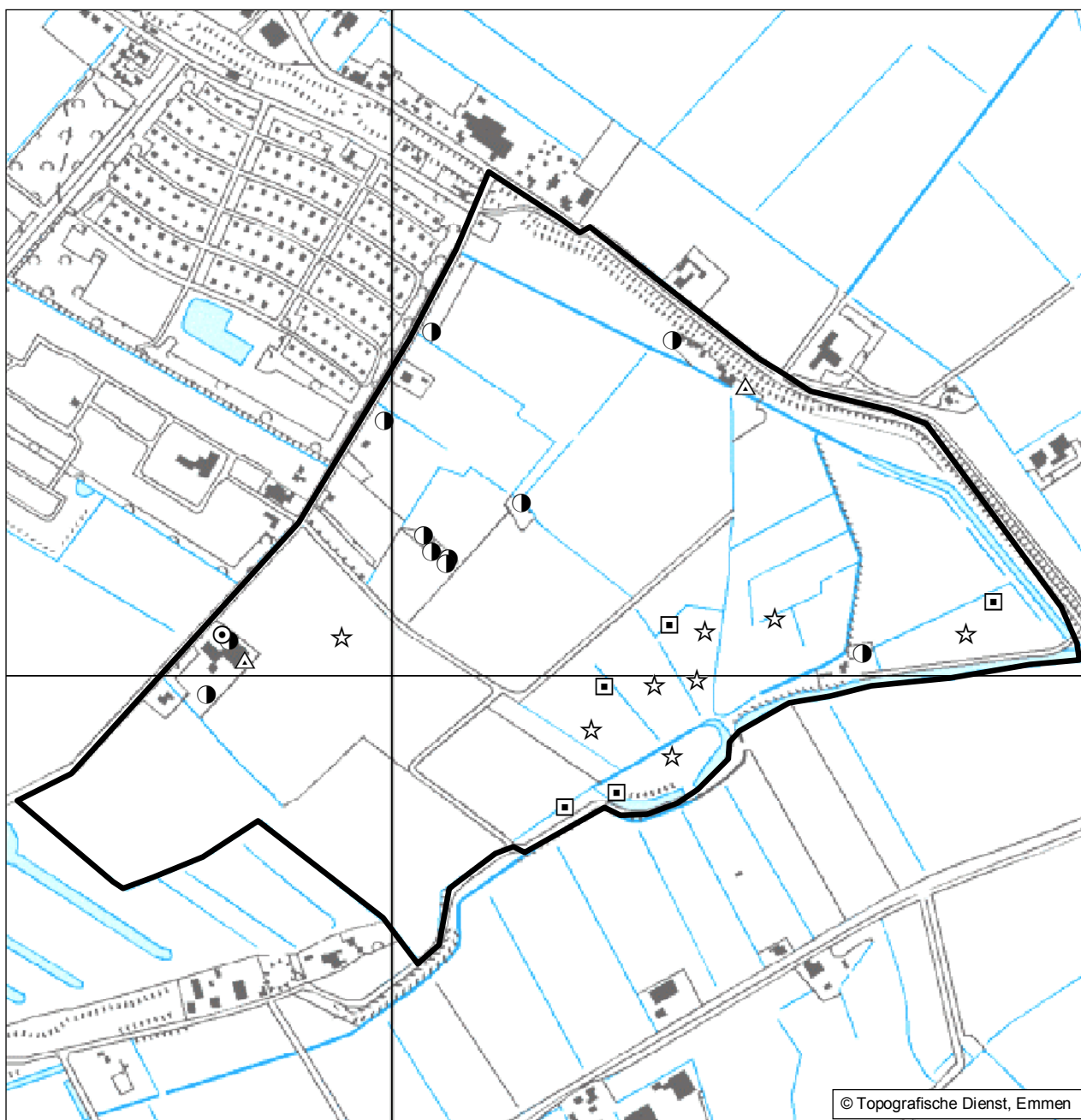
- ⊙ **Torenvalk**
- **Patrijs**
- △ **Waterhoen**
- ▣ **Meerkoet**

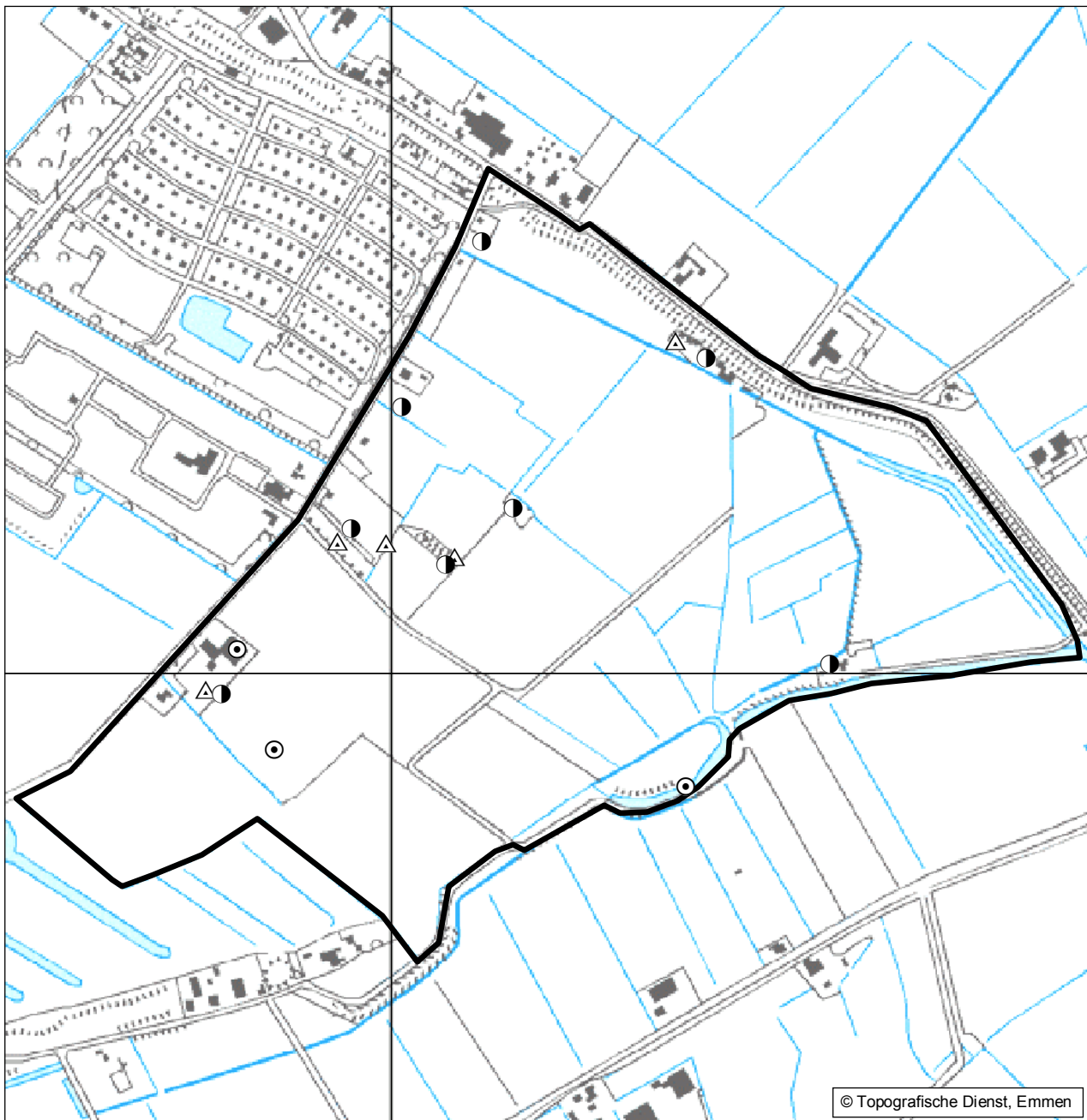
- ⊙ **Scholekster**
- ◐ **Kievit**
- △ **Grutto**
- ▣ **Tureluur**

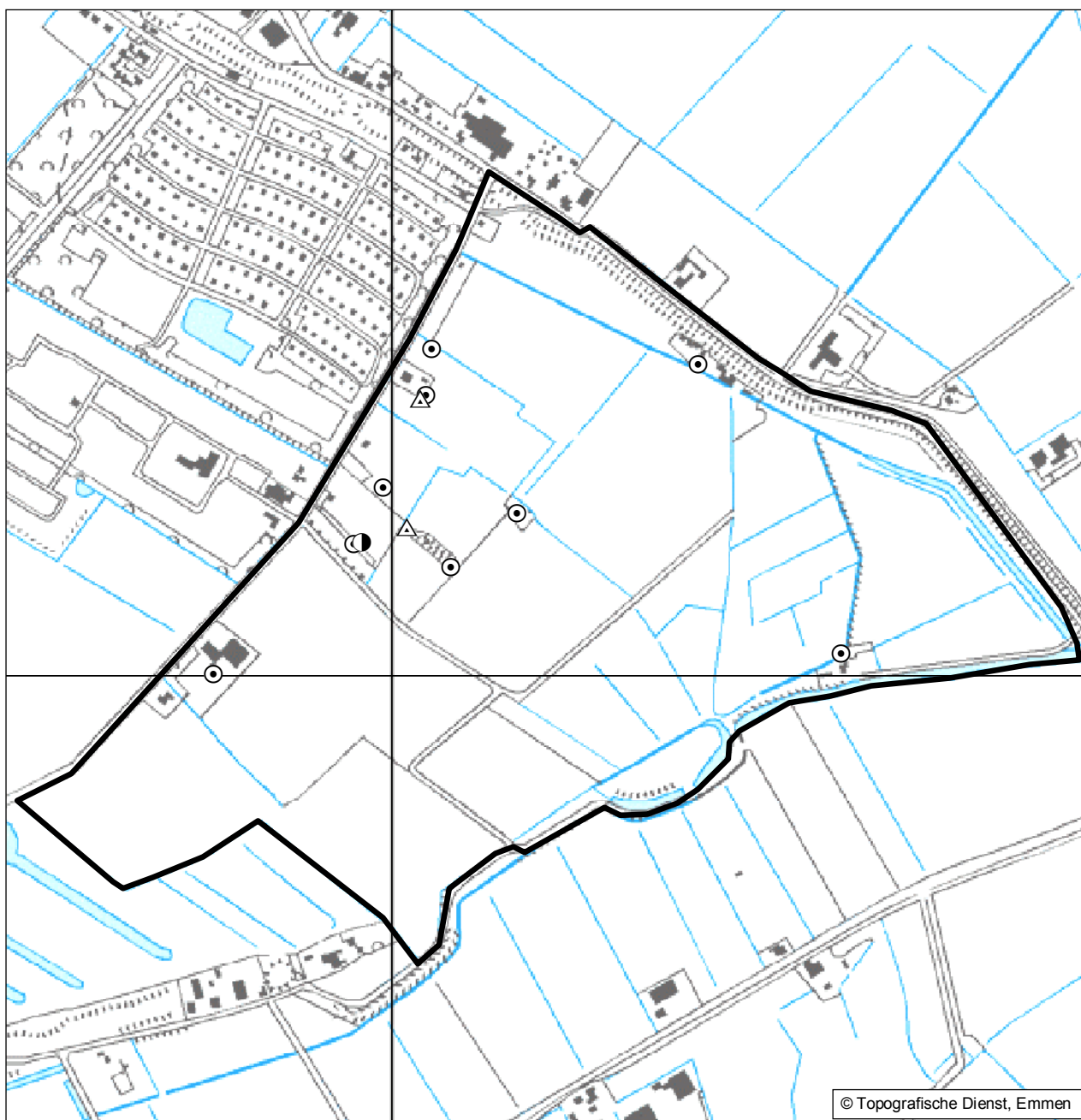
- ⊙ **Buizerd**
- **Kerkuil**

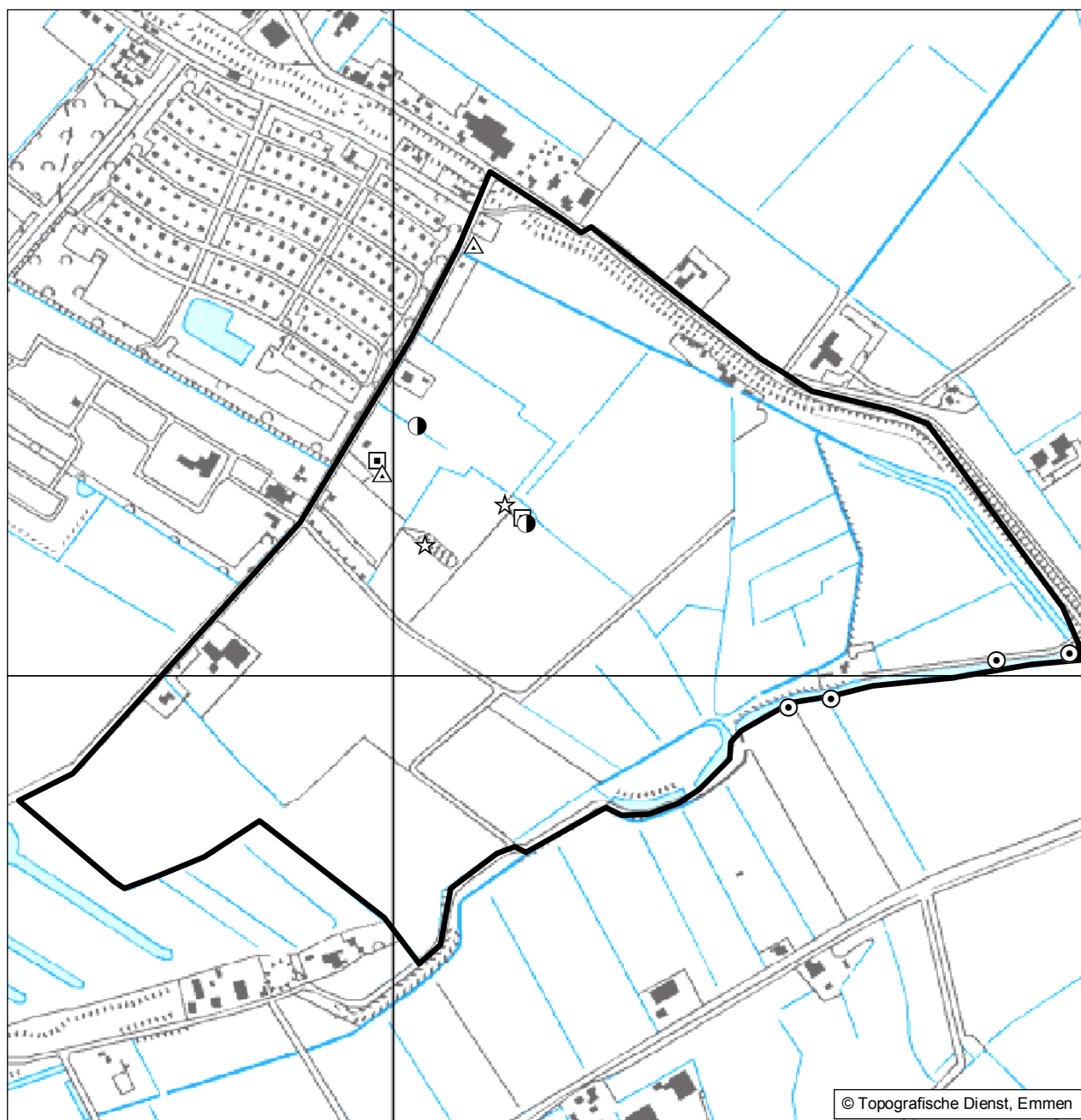
- ⊙ **Holenduif**
- ◐ **Houtduif**
- △ **Boerenwaluw**
- ▣ **Graspieper**
- ☆ **Gele kwikstaart**

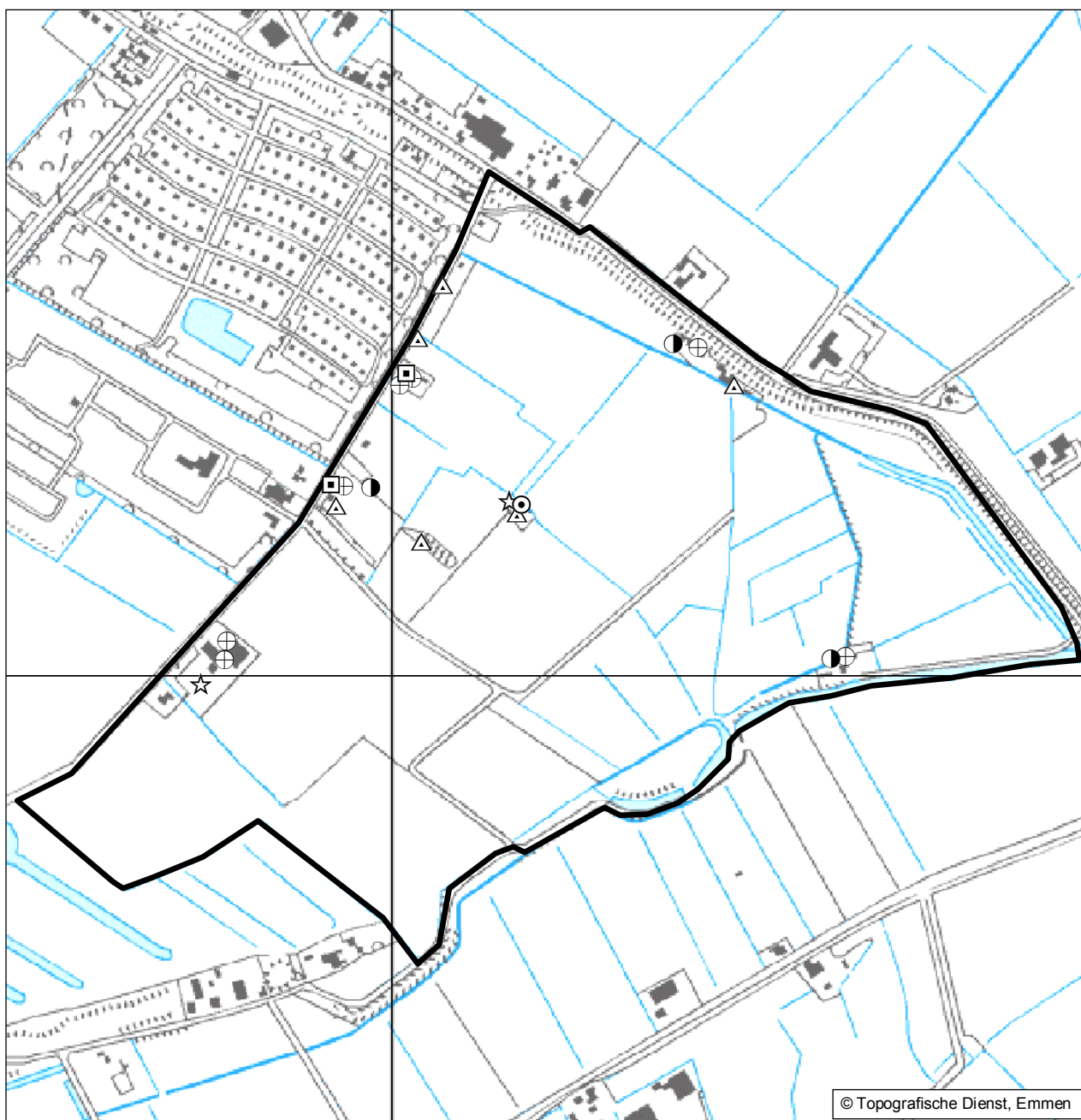
- ⊙ **Witte kwikstaart**
- **Winterkoning**
- △ **Heggenmus**

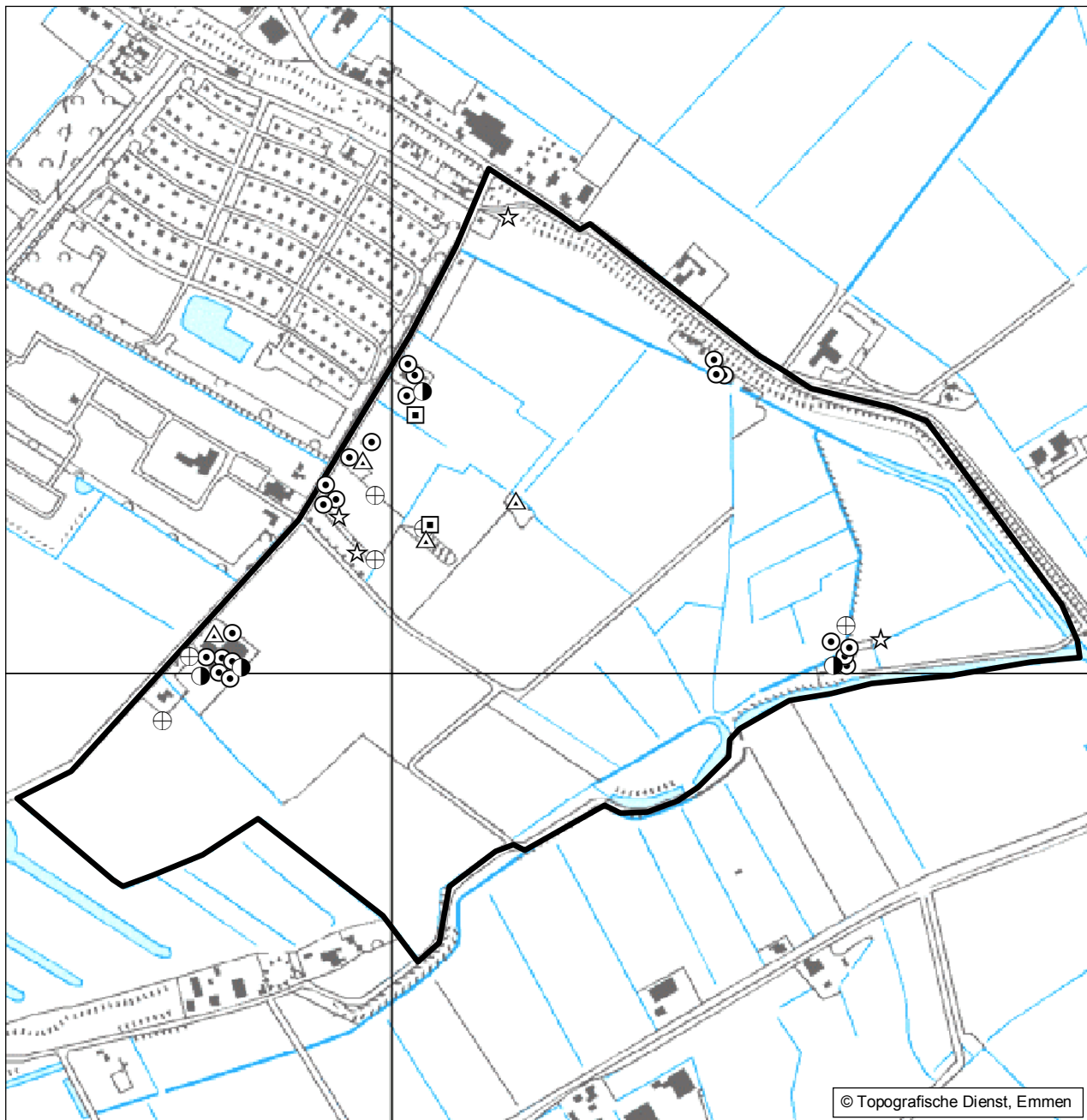
- ⊙ **Merel**
- ◐ **Zanglijster**
- △ **Grote lijster**

- ⊙ **Kleine karekiet**
- **Grasmus**
- △ **Zwartkop**
- ▣ **Tjiftjaf**
- ☆ **Fitis**

- ⊙ **Pimpelmees**
- **Koolmees**
- △ **Ekster**
- ▣ **Kauw**
- ☆ **Zwarte kraai**
- ⊕ **Spreeuw**

- ⊙ **Huismus**
- **Ringmus**
- △ **Vink**
- ▣ **Groenling**
- ☆ **Putter**
- ⊕ **Kneu**

